

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS UN PSIHOLOĢIJAS FAKULTĀTE
SKOLOTĀJU IZGLĪTĪBAS NODAĻA

**MĀCĪBU METODES TĒMAS „KOMBINĒTIE
TEKSTILDARBI” APGUVĒI MĀJTURĪBĀ UN
TEHNOLOĢIJĀS 9. KLASĒ**

DIPLOMDARBS

Autors: **Gita Dejus**

Stud. apl. SkMā 30021

Darba vadītājs: M.pead. Lolita Šelvaha

RĪGA 2008

ANOTĀCIJA

Diplomdarbs – „Mācību metodes tēmas „Kombinētie tekstildarbi” apguvei mājturībā un tehnoloģijās 9. klasē”, sastāv no ievada, četrām nodaļām, nobeiguma, izmantoto avotu saraksta un pielikumiem.

Diplomdarba ievadā tiek pamatota izvēlētās tēmas aktualitāte, darba mērķis, uzdevumi, un pētījuma bāze.

Darba pirmajā daļā ir apskatītas, mācību metodes un vecumposma īpatnības.

Otrajā daļā apskatīta mācību satura izveides gaita mācību tēmai „Kombinētie tekstildarbi”.

Diplomdarba trešajā daļā tematiskā plāna izveide.

Diplomdarba ceturtajā daļā ietverts mācību plāna aprobācijas process, skolēnu anketēšanas rezultāti un izvērtējums.

Nobeigumā ietverti secinājumi, kas radušies darba gaitā.

Pielikumā pievienoti stundās izmantotie uzskates materiāli un radošo darbu gala rezultātu attēli.

Atslēgas vārdi: mājturība un tehnoloģijas, mācību metodes, kombinētie tekstildarbi.

ANNOTATION

The title of graduation work is „Instructional methods to acquire theme „Combined textile works” in subjects housekeeping and technologies in Form 9”.

Work consists of an introduction, four chapters, conclusion, sources of information and addition.

The introduction substantiates the topicity of chosen theme, acquaints with a problem, the goal and research.

In first chapter of graduation work deal with methods and of age structure among youngsters.

Second chapter consist of the course of creating the curriculum.

Tthird chapter of the work consist of creating thematic plan.of thematic plan.

Fourth charpter involves process of approbation, results of pupil questionnaire and evaluation.

The final chapter includes conclusions about author's main thoughts, what she find out in work process.

Addition comprises applied interpretative material and illustrations of creative works.

Keywords: housekeeping technology, instructional methods, combined textilworks.

SATURS

Ievads	5
1. Mācību metožu raksturojums un izvēle mājturībā un tehnoloģijās	8
1.1. Mācību metožu raksturojums	8
1.2. Mācību metožu klasifikācija	9
1.3. Mācību metožu atlases principi.....	18
1.4 Pusaudžu vecumposma raksturojums, mācību metožu izvēles aspektā	20
2. Mācību satura izveides gaita mācību tēmai „Kombinētie tekstildarbi”	23
2.1. Mācību procesa struktūra.....	23
2.2. Mācību principi un to raksturojums	25
2.3. Mācību normatīvo dokumentu izpēte.....	27
2.4. Mācību tēmas „Kombinētie tekstildarbi” mācību saturs	30
2.4.1 Tekstils un tā tehnika.	30
2.4.2 Kompozīcijas un krāsas nozīme tekstildarbos	32
3. Tematiskais plāns mācību tēmai „Kombinētie tekstildarbi”	36
3.1. Vērtēšanas kritēriju izstrāde.....	36
3.2. Tematiskais plāns tēmai „Kombinētie tekstildarbi”	38
4. Pedagoģiskās izmēģinājuma darbības apraksts un iegūto rezultātu analīze.....	41
4.1 Skolēnu darbības apraksts un rezultātu izvērtējums.....	41
4.2 Anketas apkopojums un analīze.....	49
Nobeigums.....	54
Izmantotā literatūra un avoti.....	56
Pielikumi	58
1. pielikums. Anketa Nr.1	58
2. pielikums. Somas izstrādes secība.	60
3. pielikums. Skolnieču radošie darbi	61
4. pielikums. Anketa Nr.2	63

Ievads

Pēdējos gados aktuāls ir kļuvis izglītības satura pārveides jautājums. „Latvijas valstī ir nosprausti un pieņemti izglītības sistēmas mērķi, izglītības orientācija uz cilvēku personības attīstību, atbildīga sabiedrības cilvēka veidošanu”. (25, 8.lpp.) Jāpiekrīt Gētes teiktajam: ”Personība ir zemes bērnu augstākā laime.” (25, 7.lpp.)

Mājturības un tehnoloģiju stundas, ir tas mācību priekšmets, kurš sekmē „Es” apzināšanos, kā arī veido attieksmi pret sevi un citiem cilvēkiem, māca novērtēt savu un citu darbu. Personības attīstībā liela loma ir darbam, kura izpilde prasa nevis automatisku darbību, bet gan domāšanu, analīzi, vispārināšanu, lēmumu pieņemšanu, kā arī prasmi izteikt un aizstāvēt savu viedokli, uz klausīt citus.

Interese par visdažādāko veidu rokdarbiem piedzīvo savu renesansi, paplašinājies izdotās periodikas klāsts, kā arī tiek atvērti jauni rokdarbu piederumu veikali. Katrs cilvēks vēlas būt atšķirīgs, pusaudžiem tas ir visaktuālāk, nebūt tādām kā pārējiem (apģērbu un aksesuāru ziņā), svarīgi, ka pieder tādas lietas, kas nav klases biedriem, sekot līdz modes tendencēm. Rokdarbu iemaņas dod iespēju mums atšķirties no pārējiem: vai tā būtu šūšana vai tamborēšana, vai arī kāda cita tekstiltehnika. Sakombinējot dažādas rokdarbu tehnikas mēs varam piešķirt savam apģērbam tikai sev raksturīgo.

Izglītības standarts „Mājturība un tehnoloģijas” 9. klasē paredz apgūt tēmu „Kombinētie tekstildarbi”, kuras ietvaros skolēni veido izstrādājumu no ieceres līdz gala rezultātam, jebkurās tekstiltehnikās. Tas dod iespēju skolēniem apzināties savas iespējas un spējas, neviena tehnika netiek uzspiesta, skolēns pats izvēlas to tehniku, kura viņam padodas un patīk vislabāk. Šīs tēmas ietvaros skolēni var izpausties un pierādīt sevi, celt savu pašapziņu.

“Skolēni ir līdzautori mācīšanās procesā, un viņus jāgatavo būt spējīgiem atbildēt par sevi un savu rīcību.” (26, 7.lpp.) Uzskatu, ka skolēniem jāļauj uzņemties lielāku atbildību un jāsniedz nevis gatavas zināšanas, bet jā māca tās meklēt un iegūt patstāvīgi.

Sekmīgs mācību process nav iedomājams bez mācību stundā pielietojamo metožu dažādības. Ja skolotājs savās stundās variē ar mācību metodēm, izvēloties piemērotākās, tēmas izklāstam un atbilstošākās klases tipam, tad skolēni vairāk ir ieinteresēti apgūt jaunās zināšanas, prasmes un iemaņas. Veiksmīgi organizēts mācību darbs palīdz mācību procesā iesaistīt visus skolēnus, neatkarīgi no viņu sekmju līmeņa, palīdz izveidot labas attiecības starp skolotāju un skolēniem. Mācību procesā skolēnam ir iespēja izzināt savas stiprās un vājās puses.

Mājturības un tehnoloģiju stundās nepieciešams izmantot plašu metožu klāstu, visbiežāk - mācību metodes, kurās tiek iekļauta praktiskā darbība, kā rakstīts izglītības standartā: „Mācību satura apguvē liela uzmanība pievēršama skolēnu praktiskajai darbībai – tai jāplāno vismaz 75% no visam mācību procesam atvēlētā laika.” (36)

Katrai mācību tēmai ir savi mērķi, bet, lai sasniegtu nosprausto mērķi, nepieciešams lietot mērķiem atbilstošas mācību metodes, kas prasa no skolotājiem spēju un gatavību mainīties līdzī laikiem, būt ziņoņiem. Uzskatu, ka veiksmīgai izglītības mērķu sasniegšanai nav pietiekami ar mācību procesu, kurā ir mijiedarbība tikai starp skolotāju un skolēnu, bet ir nepieciešama arī mijiedarbība starp skolēnu un skolēnu, jo tādā veidā veiksmīgi tiek attīstītas iekšējās īpašības un sociālās saskarsmes prasmes. Mācību metodes ir viens no svarīgākajiem mācību procesa komponentiem. Bez atbilstošām darbības metodēm nav iespējams realizēt mācību mērķus un uzdevumus. Mācību metožu izvēli nosaka arī mācāmā priekšmeta specifika, stundās veicamie didaktiskie uzdevumi un skolēnu vecuma īpatnības, viņu iepriekšējās sagatavotības līmenis. Jāpiekrīt S. J. Fjelda uzskatam, ka “izglītības galīgais mērķis ir – iedrošināt indivīdus realizēt savas potenciālās spējas”. (7, 21.lpp.)

Mācību stundas nedrīkst būt garlaicīgas. Jo kā norāda kādreizējais Heidelbergas profesors Stekels: „Skolotājs var izdarīt ļaunāko no visām skolotāja darba kļūdām, tas ir, palikt saviem skolēniem garlaicīgs.” (16, 57.lpp)

Tēmas „Kombinētie tekstildarbi” ietvaros darba autore mēģinās atlasīt tādas mācību metodes, ar kurām varētu veidot mijiedarbību starp skolotāju un skolēnu, skolēnu un skolēnu, kā arī skolēnu un praktisko darbību, tādējādi sekmējot visas iepriekš minētās īpašības.

Tātad ir jārisina problēma, kā mācīt un kādas mācību metodes izmantot mājturībā un tehnoloģijās tēmas „Kombinētie tekstildarbi” apguvē.

Diplomdarba tēma ir: „Mācību metodes tēmas „Kombinētie tekstildarbi” apguvē mājturībā un tehnoloģijās 9. klasē.”

Diplomdarba mērķis: Izveidot mācību saturu tēmai „Kombinētie tekstildarbi”, atlasīt tā apguvei atbilstošas metodes un aprobēt tās mājturībā un tehnoloģijās 9. klasē.

Diplomdarba uzdevumi:

- Analizēt literatūras avotus saistībā ar nosprausto mērķi.
- Izveidot mācību saturu tēmai „Kombinētie tekstildarbi”.
- Atlasīt mācību metodes satura apguvei.
- Aprobēt mācību saturu un izvēlētās metodes.

- IZanalizēt iegūtos rezultātus, tos apkopot un izdarīt secinājumus.

Pētīšanas metodes:

- literatūras izpēte,
- anketēšana,
- pedagoģiskais novērojums,
- pedagoģiskā izmēģinājuma darbība,
- skolēnu praktiskās darbības rezultātu izpēte.

Pētījuma bāze:

- Rīgas Imantas Ģimnāzija – 9. a klase, skolnieču skaits klasē (11)

Diplomdarbs sastāv no: anotācijas, ievada, 4 nodaļām, nobeiguma, avotu saraksta un pielikumiem.

1.MĀCĪBU METOŽU RAKSTUROJUMS UN IZVĒLE MĀJTURĪBĀ UN TEHNOLOĢIJĀS

1.1.Metožu raksturojums

„Mūsdienās tiek meklēti ceļi un līdzekļi skolēnu aktivitātes palielināšanai mācību procesā. Viens no drošākajiem ceļiem ir mācību uzdevumiem un saturam atbilstošu mācību metožu apguve un to radoša izmantošana mācību procesā.” (31, 72.lpp.)

„Vārds metode cēlies no grieķu vārda *methodos* un nozīmē – ceļš, pa kuru iet.” (20, 39.lpp.)

P. Vucelzdāns savā darbā „Darbmācības pasniegšanas teorija un metodika” raksta: „Par mācību metodi var uzskatīt pedagoga un apmācāmo pedagogiskās darbības paņēmieni kopumu, ar kuru palīdzību apgūst zināšanas, prasmes un iemaņas, kā arī attīsta izziņas spējas un veido pareizu pasaules uzskatu, nodrošina skolēnu vispusīgu audzināšanu un viņu sagatavošanu darba dzīvei.” (30, 12.lpp.)

Tātad metode ir darbība, ar kuras palīdzību apgūst zināšanas, prasmes un iemaņas, kā arī attīsta izziņas spējas un veido pasaules uzskatu, nodrošina skolēnu vispusīgu audzināšanu. Metode ir mērķtiecīga darbība vai darbību kopums, lai sasniegtu izvirzīto mērķi.

Pedagoģiskajā literatūrā mācību metode tiek definēta dažādi. Katrs grāmatas autors jēdzienu „metode” definē savādāk. Nav vienotas definīcijas.

Piemēram, L. Žukovs raksta: „Par metodi sauc skolotāja un skolēnu savstarpēji saistītu sadarbības paņēmieni sistēmu, kura vērsta uz izglītošanas, audzināšanas un attīstības uzdevumu risināšanu mācību procesā.” (34, 72.lpp.) Līdzīgi domā arī V. Zelmenis, viņaprāt, mācību metode ir skolotāja un skolēnu didaktiskas sadarbības paņēmieni sistēma skolēnu zināšanu un prasmju veidošanai un izziņas spēju attīstīšanai. (31, 111.lpp.)

Abi šie autori uzsver, ka metode ir didaktiskas sadarbības paņēmieni sistēma, ar kādu tiek sasniegts mērķis.

Pēc autores domām vissaprotamāk un uzskatamāk jēdzienu „metode” skaidro D. Lieģeniece. Viņa raksta, ka „metodes ir līdzekļi, ar kuru palīdzību:

- sniedzam informāciju un idejas;
- mācām piekļūt informācijai;
- mācām informāciju pārvērst par zināšanām;
- mācām apgūt prasmes;

- dodam iespēju attīstīt attieksmi, emocijas.” (16, 32.lpp.)

Jēdziens „metode” tiek skaidrots arī „Pedagoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīcā”, proti: „metode- noteikta mērķa sasniegšanas, konkrēta uzdevuma risināšanas veids; esamības teorētiskās un praktiskās paņēmieni kopums.” (20, 82.lpp.) Šajā skaidrojumā metode netiek skaidrota kā paņēmieni, bet gan kā paņēmieni kopums, kā arī parādās tāds skaidrojums - metode kā risināšanas veids.

Darba autorei pieņemama ir definīcija: „Metode ir mērķtiecīgi izraudzītu un sistemātiski sakārtotu darbību, paņēmieni kopums, kuru izmanto kādas noteiktas mācību vielas mācīšanai un apguvei.” (24, 42.lpp.)

Pēc minētajiem piemēriem var redzēt, ka katrs autors jēdzienu metode skaidro savādāk. Vienam tā ir mācību gaita, citam mācīšanās veids, citam paņēmieni, ar kuriem tiek sasniegts rezultāts. Tāpat kā jēdzienam „metode”, tā arī jēdzienam „paņēmieni” nav vienota skaidrojumu, ar ko atšķiras „metode” no „paņēmieni”.

Kā raksta Laiveniece – „viens un tas pats paņēmieni var tikt iekļauts vairākās metodēs, turpretī metode nevar būt par sastāvdaļu citai metodei”. (15, 26.lpp.) Šis skaidrojums parāda, kas ir paņēmieni un kas ir metode.

Jebkuras mācību vielas apguve un rezultāti lielā mērā ir atkarīgi no izmantotajām mācību metodēm. Katrai vecuma grupai ir piemērojamas atšķirīgas mācību metodes. Izmantojamās mācību metodes ir atkarīgas arī no mācību priekšmeta un mācāmās vielas.

No visa iepriekš teiktā autore secina, ka metodes definējumos dažādiem autoriem nav vienprātības par to, ko īsti saprast ar jēdzienu „mācību metode”, taču nav iespējams konstatēt arī būtiskas pretrunas.

Orientēšanos mācību metožu dažādībā vieglāku padara, tas, ka tās tiek klasificētas un izskaidrotas.

1.2. Mācību metožu klasifikācija

Prasme izmantot dažādas mācību metodes mācību procesā liecina par skolotāja augsto profesionālo līmeni. Autore pieredze apliecina, ka skolēniem nepatīk lekciju veida stundas. Mācību stundās ir jāizmanto pēc iespējas dažādākas mācību metodes. ”Skolotājam allaž jāizdomā kas jauns, lai uzdevumus bērni pildītu ar prieku, savas vajadzības rosināti, nevis tāpēc, ka to liek skolotājs.” (32, 14.lpp.)Mājturības un tehnoloģijas stundās tas ir ļoti svarīgi, lai skolniekiem netiktu nekas uzspiests. Skolēni mācību stundā jāiesaista.

Kāds indiešu sakāmvārds vēsta:

„Stāsti man, es aizmirstu,
rādi man - es atceros,
iekļauj mani – es iemācos.” (24, 44.lpp.)

Šis teiciens labi parāda, kādām ir jābūt mācību stundām un kādas metodes jāizmanto, lai skolēni tiktu iesaistīti.

Mācību metožu klasifikācijas sistēmu pēc zināšanu avotiem Latvijā uzskatāmi izstrādājis V.Zelmenis. (sk. 1.1 tabulā)

1.1. tabula

Izziņas ceļi un avoti

DIDAKTISKIE UZDEVUMI	IZZIŅAS CEĻI UN AVOTI			
	NETIEŠAIS (2. SIGNĀLU SISTĒMA)		TIEŠAIS (1. SIGNĀLU SISTĒMA)	
	RUNA	RAKSTI	VĒROJUMI	DARBS
	MĀCĪBU METODES			
	VĀRDISKĀS		TIEŠĀS IZZIŅAS	
	MONOLOGS UN DIALOGS	DARBS AR GRĀMATU	UZSKATES METODES	PRAKTISKĀS METODES
ZINĀŠANU VEIDOŠANA PRASMJU IZKOPŠANA PĀRBAUDE	IZKLĀSTS, PĀRRUNAS, MUTVĀRDU VINGRINĀJUMI	LASĪŠANA, RAKSTVEIDA VINGRINĀJUMI	DEMONSTRĒJUMI, EKSKURSIJAS, PATSTĀVĪGIE NOVĒROJUMI	LABORATORIJAS UN PRAKTISKIE DARBI

Tabulā (1.1. tabula) redzams, ka metodes klasificējas divās grupās – vārdiskajās un tiešās izziņas. **Vārdiskas metodes** sevī ietver monologu un dialogu (izklāsts, pārrunas, mutvārdu vingrinājumi), kā arī darbu ar grāmatu (lasīšana, rakstveida vingrinājumi). „Monologs ir vienas personas īsāks vai garāks stāstījums par noteiktu tematu. Skolā to lieto visos mācību priekšmetos un gandrīz katrā stundā. Īss skolotāja monologs kā papildinājums var saistīties ar jebkuru mācību metodi.” (31, 113.lpp.)

„Dialogs mācībās izpaužas divējādi:

- 1)kā skolotāja saruna ar klasi par stundas tematisko saturu (visbiežāk jaunākajās klasēs);
- 2)kā skolotāja saruna ar izsaukto skolēnu, pārbaudot mājās sagatavoto uzdevumu.” (31, 115.lpp.)

P.Vucelazdāns vārdisko metodi skaidro: stāstījums, saruna, paskaidrojums un instruktāža, viņš uzsver, ka šīs metodes tiek uzskatītas par visneaktīvākajām metodēm, jo skolēns ir tikai klausītāja lomā. (30, 13.lpp)

Darba autore uzskata, ka mājturību un tehnoloģiju stundās šīs metodes jāizmanto kā papildinājums citām metodēm. Vārdiskā metode ir nepieciešama instruktāžas došanai pirms praktiskā darba uzsākšanas, kā arī ir nepieciešamas pārrunas pirms katras stundas sākuma un beigām. P.Vucelazdāns savā darbā „Darbmācības pasniegšanas teorija un metodika” instruktāžu iedala šādi: ievadinstruktāža, kārtējā instruktāža jeb individuālā un noslēguma instruktāža. (30, 15.lpp.)

„Ievadinstruktāžā skolotājs pasaka nodarbības tematu, praktiskās darbības mērķi, iepazīstina ar izgatavojamā priekšmeta konstrukciju, darbarīkiem, instrumentiem un ierīcēm, darba operācijas secību, tehnoloģiju un atsevišķu operācijas izpildes tehniku un paņēmieniem, kā arī ar darba drošības noteikumiem”. (30, 15.lpp.)

„Kārtēja jeb individuālā instruktāža ir īsi norādījumi un padomi atsevišķiem audzēkņiem, kuriem neveicas dotā uzdevuma izpilde”. (30, 16.lpp.)

„Skolēnu praktisko darbību nobeidz ar noslēguma instruktāžu, kurā novērtē padarīto, nosaka veiksmes un neveiksmes”. (30, 16.lpp.)

Darba autore P.Vucelazdāna skaidrojumu par vārdisko metodi atzīst par precīzāko un saprotamāko. Vadoties pēc P.Vucelazdāna apraksta par vārdisko metodi diplomdarba aprobācijā visās mājturību un tehnoloģiju stundās kā papildinājums citām metodēm tiks izmantotas vārdiskās metodes, tas ir, pārrunas, stāstījums, paskaidrojums un instruktāža.

Pie **tiešās izziņas metodes** pieder uzskates metode un praktiskā metode. **Uzskates metode** sevī ietver demonstrējumus, ekskursijas, patstāvīgos novērojumus. V.Zelmenis skaidro, ka „lietojot uzskates metodi, skolotājs rāda dažādus uzskates līdzekļus vai demonstrē eksperimentus un vienlaicīgi sniedz arī vajadzīgos paskaidrojumus”. (31, 124.lpp.) Līdzīgi šo metodi skaidro arī jau iepriekš minētais P.Vucelazdāns: **”Demonstrējumā** skolotājs vai skolēns parāda dažādus objektus, parādības, procesus, paņēmienus un operācijas demonstrē tehnisko dokumentāciju (skices, rasējumus, principiālas shēmas, kinemātiskās shēmas).” (30, 16.lpp.)

Didaktiskie vai **pedagoģiskie zīmējumi** padara mācību materiālu konkrētāku un vieglāk uztveramu. Visizplatītākais paņemiens ir zīmējumi uz tāfeles. Ar tiem ilustrē stāstījuma (paskaidrojuma) un novērojuma domu, kas sekmē mācību materiāla labu uztveri un apguvi. Pedagoģiskie zīmējumi dod lielāku efektu un iedarbīgumu nekā gatavu attēlu, to skaitā arī zīmējumu, demonstrēšana. (28, 16.lpp.)

Autore diplomdarba aprobācijā mājturību un tehnoloģiju stundās izmantos gan demonstrējumu, gan arī pedagoģisko zīmējumu. Lai skolēni labāk izprastu, kā jāveido piegrieztas izstrādājumam, būs nepieciešams skolotājas zīmējums uz tāfeles, kas papildināts ar skaidrojumu, tāpat arī stundā tiks veidotas skices un demonstrēti skiču paraugi.

Vissvarīgākās zināšanu nostiprināšanā ir **praktiskās** metodes. Ar šo metožu palīdzību skolēni mācās uz apgūto zināšanu pamata izpildīt praktisko darbību, nostiprināt, precizēt, un padziļināt teorētiski iegūtās zināšanas. Mājturību un tehnoloģiju stundas nav iedomājamas bez praktiskās darbības. Šī metode tiks izmantota 14 stundās no 16 paredzētajām, aprobējot diplomdarba tēmu, kurās skolnieces patstāvīgi veidos radošo darbu izmantojot dažādas tekstiltehnikas.

V. Zelmenis atzīst, ka „vispopulārākā un visraksturīgākā praktisko metožu forma ir skolēnu praktiskie darbi. Tos veic visos darbmācības priekšmetos. Zēni strādā koka un metāla apstrādes darbnīcās, bet meitenes iepazīstas ar tekstildarbiem un produktu tehnoloģiju (mājturībā) Praktiskajiem darbiem ir arī liela audzinoša ietekme - skolēni pieradinās ievērot tīrību, taupību un piesardzību, iemīl darbu un aizvien skaidrāk apzinās tā sociālo nepieciešamību. Par labi paveiktu darbu skolēni izjūt morālu un estētisku gandarījumu. (31, 132.lpp.)

„Plašā nozīmē ar praktiskajiem darbiem saprot dažādus mācību vingrinājumus intelektuālo prasmju un iemaņu izkopšanai.” (31, 132.lpp.)

E.Volāne žurnālā „Skolotājs” raksta: „Bērni darba procesā attīstās un pilnveidojas garīgi. Par cilvēku un viņa vērtību liecina viņa padarītā darba kvalitāte.” (29, 18.lpp.)

Mājturību un tehnoloģiju stundās darbojoties praktiski, skolēniem rodas izpratne par cilvēku fizisko darbu, kā arī viņi iemācās cienīt ne tikai savu darbu, bet arī citu cilvēku padarīto.

Otrs mācību metožu klasifikācijas veids ir pēc izziņas darbības organizēšanas paņēmieniem. (sk. 1.2.tabulu)

1.2. tabula

Izziņas darbības organizēšana

Metodes nosaukums	Metodes būtība	Mācību un audzināšanas uzdevumu iespējamais risinājums
<i>Izskaidrojoši ilustratīvā metode</i>	Zināšanu sniegšana gatavā veidā, izmantojot dzīvo vārdu un uzskati	Zināšanu uztvere, apjēgšana, uzmanības attīstība

<i>Reproduktīvā metode</i>	Skolotājs rosina skolēnus reproducēt apgūtās zināšanas	Zināšanu nostiprināšana, prasmju un iemaņu veidošana. Atmiņas, valodas un motorisko spēju attīstība
<i>Problēmiskā izklāsta metode</i>	Skolotājs izvirza problēmu, pats to risina, atklājot risināšanas ceļu, rādot grūtības un pretrunas, ko nākas atrisināt risinājuma procesā	Skolēnu domāšanas attīstība, rādot zinātniskās izziņas loģiku. Mācību intereses veidošana skolēnos
<i>Heiristikā metode</i>	Heiristikās pārrunas ceļā skolotājs organizē un vada skolēnu izziņas darbību tā, lai skolēni patstāvīgi, skolotājam piepalīdzot, nonāktu līdz problēmas loģiskajam risinājumam	Sekmēt zināšanu pārveidi pārlicībā. Veidot prasmes pašam apgūt zināšanas un loģiski domāt. Veidot interesi par mācību darbu.
<i>Pētnieciskā metode</i>	Tas pats, kas iepriekšējā metodē, tikai ar skolēnu patstāvīgās darbības augstāku līmeni	Zinātniskās izziņas metožu apguves attīstība. Patstāvības radošas darbības attīstība.

Tabulā (1.2. tabula) ir doti pieci metožu varianti, kurus sīkāk skaidro L. Žukovs un Dz. Albrehta. Darba autore kā pamatu šo metožu skaidrojumiem izmanto L. Žukova skaidrojumu.

Zināšanu apgūvē izmanto **izskaidrojoši ilustratīvo metodi**, „skolotāja sniedz gatavā veidā informāciju, izmantojot dažādus līdzekļus (dzīvo vārdu, mācību grāmatu, attēlus, shēmas, kinofilmu fragmentus, diapozitīvus, demonstrējumus utt.). Skolēni uzmanīgi seko skolotāja informācijas saturam, saista jauno informāciju ar jau agrāk apgūto, iegaumē. Visu daudzveidīgo līdzekļu izmantošanas gaitā skolēna darbība paliek viena un tā pati – *viņš uztver, apjēdz, iegaumē.*” (34, 80.lpp.)

Pēc autores domām mājturībā un tehnoloģijās ļoti liela nozīme ir izskaidrojoši ilustratīvai metodei, svarīgi ne tikai stāstīt, kā ir veicams uzdotais darbs, bet arī rādīt attēlos izstrādājuma izstrādes gaitu, gatavu gala rezultātu, lai skolēniem rastos priekšstats par to, cik daudz un interesantu lietu var pagatavot pats. Kompozīcijai un krāsai veltītajās stundās nepietiek tikai ar stāstījumu, noteikti izmantojami vizuālie materiāli.

Darbības veidu pieredzi attīsta, izmantojot **reproduktīvo metodi**. „Skolotāja te sniedz ne tikai gatavu informāciju, bet arī organizē skolēna darbu, aicinot viņus reproducēt zināšanas un demonstrētos darbības paņēmienus. *Darbības paņēmienu atveidošana pēc parauga ir galvenā reproduktīvās metodes iezīme*. Reproductīvās metodes formas ir dažādas, bet pati metode var tikt īstenota dažādiem līdzekļiem. Tie ir dažādi vingrinājumi, kuros skolēni darbojas ar naturāliem priekšmetiem, grāmatas materiālu, mācību līdzekļiem. Izskaidrojoši ilustratīvajai metodei un reproduktīvajai metodei raksturīgs ir tas, ka abas tās vairo skolēnu zināšanas, prasmes un iemaņas, veido domāšanas pamatoperācijas (analīzi, sintēzi, abstrahēšanu), bet negarantē skolēnu radošo spēju attīstību.” (34, 80.lpp.)

Mājturības un tehnoloģiju stundās šī metode lietojama, apgūstot jebkuru jaunu tekstiltehniku, piemēram: skolotāja demonstrē dažādus auduma apdrukas paraugus, kuri izpildīti, izmantojot dažādus paņēmienus, un tikai tad skolēni paši mēģina veikt uzdevumus tik ilgi, kamēr sanāk kvalitatīvi paraudziņi, un tikai pēc tam veido lielāku radošo darbu. Šo metodi var izmantot arī šūšanas un citu tekstiltehniku apguvei. Uzdotot uzdevumus, ir jāņem vērā skolēnu zināšanas un vecums. Jāsāk ar vieglāko, turpinot ar sarežģītākiem uzdevumiem. Piemēram, adīšanu sāk ar vienkāršu valdziņu uzmešanu un vienas krāsas dziju, bet beidz ar sarežģītiem rakstiem un izmanto jau dažādas krāsas dzijas. Uzdevumiem jābūt virzībā no vieglākā uz sarežģītāko.

Problēmiskais izklāsts ir pamatmetode skolēnu radošo spēju attīstībai. „Tas ir skolotāja mutvārdu formā sniegtais problēmas zinātniskā risinājuma ceļš. Ar problemātiska izklāsta metodi aizkavējam skolēna zinātnisko domāšanu, sniedzam izziņas zinātniskā ceļa paraugu. Problemātiskā metode nekādā ziņā nenoliedz izskaidrojoši ilustratīvo un reproduktīvo metodi, jo bez noteikta apjēgta zināšanu daudzuma nav iespējama to lietošana arī praksē”. (34, 81.lpp.)

Heiristiskā metode realizējas skolotāja un skolēnu daļēju meklējumu pārrunā, kad skolēni ne tikai reproducē zināšanas, bet tiek iesaistīti meklējumos, kā visefektīvāk atrisināt uzdevumu, ejot zinātniskā pētījuma ceļu. Heiristiskā metode sekmē skolēnu iesaistīšanu aktīvā problēmas atrisināšanas procesā”. (34, 83.lpp.)

Autore uzskata, ka mājturību un tehnoloģiju stundās labi var izmantot daļēju meklējumu jeb heiristisko metodi, jo šādi uzdevumi skolēniem liek aktīvi piedalīties mācību procesā, liek aktīvi domāt par attiecīgo problēmu. Jo interesantāk formulēts uzdevums, jo vairāk tas veicina skolēnu izziņas interesi. Skolēniem ir iespēja balstīties uz savu pieredzi un zināšanām. Šo metodi var izmantot skiču veidošanas stundās. Zīmējot skices, meitenes var izmantot savas zināšanas krāsu mācībā un kompozīcijā.

Pētnieciskajai metodei ir šādi uzdevumi:

- nodrošināt zināšanu radošu izmantošanu;
- sekmēt zinātniskās izziņas metožu apguvi;
- sekmēt skolēnu zinātkāres attīstību;
- veidot radošas darbības pieredzi;
- sekmēt skolēna patstāvības attīstību pētnieciskā rakstura uzdevumu risināšanā. (32, 84.lpp.)

Cik pedagoģisko avotu, tik arī klasifikāciju! Tāpat kā ar metožu definējumu, katrs autors to definē savādāk, tā arī klasificē metodes.

Svarīga ir arī **pārdzīvojuma, emocionālas iedarbības metodes un paņēmieni**, kas palīdz veidot attieksmi pret apkārtējo pasauli. Autore piekrīt profesorei Dz. Albrehtai, kas atzīst, ka ieinteresētu attieksmi var rosināt :

- ar jaunu informāciju, radot pārsteiguma momentu;
- izmatojot efektīgu demonstrējumu, izceļot objekta nozīmīgumu;
- akcentējot domas un parādību paradoksālumu;
- atklājot iespējas, kā skolēni varētu likt lietā paši savas spēkus, savu patstāvīgo darbību, lai iegūtu unikālus rezultātus.

Radīt attieksmi vienlaikus nozīmē sniegt zināšanas par attieksmes normu, tās vērtējumu tikumiskā vai estētiskā aspektā, izkopt attieksmes iemaņas, ietekmēt skolēnu emocijas, kas veido noteiktas parādības emocionālo uztveri. (1, 84.lpp.)

Autore uzskata, šos paņēmienus par svarīgiem, jo tieši attieksme ir tā, kas veicina skolēnu aktīvu piedalīšanos mācību procesā.

Skolās ir nepieciešama aktīva mācīšanās, nevis laika kavēšana. Nepieciešama skolēnu līdzdalība, centība, uzmanības koncentrēšana un izpratne, lai mācības būtu atbilstošas tām zināšanu un spēju līmenim, kas tiek prasīts, lai veiksmīgi varētu iesaistīties mūsdienu sabiedrībā.

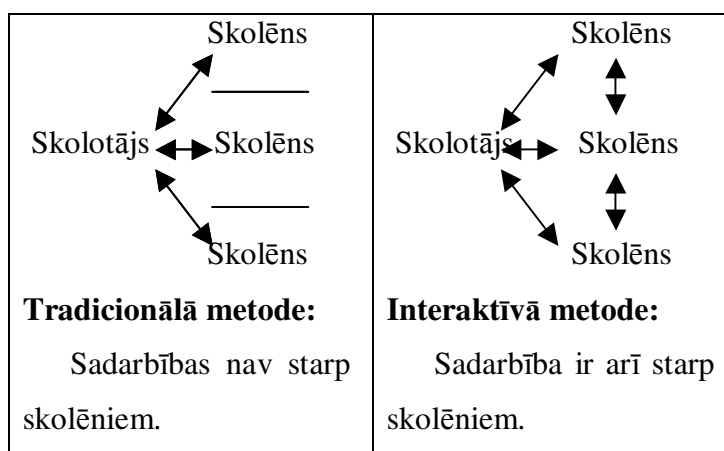
Šodienas izglītības mērķi skolotājiem liek izvēlēties aktīvu izziņas procesu veidošanas metodes, kas attīsta gan prasmes mācīties, gan radoši izmantot zināšanas, gan arī prasmes sevi novērtēt un kontrolēt, sadarboties ar citiem, iecietīgi izturēties pret atšķirīgu viedokli. Lai īstenotu visu uzskaitīto mācību procesā būtu jālieto interaktīvā mācību metode, kas nozīmē - „starp mums ir aktivitāte” jeb sadarbība starp skolēniem, skolotāju un skolēniem un patstāvīga atgriezeniskā saikne”. (24, 44.lpp.)

Interaktīvajām mācību metodēm tradicionālajās metožu klasifikācijas veidos nav ierādīta vieta. Interaktīvo mācību metožu būtība ir skolotāja - skolēnu un skolēnu - skolēnu savstarpējā sadarbība noteiktu izglītojošo, attīstošo un audzinošo mērķu sasniegšanai.

I. M. Rubana sniedz galvenās iezīmes, ar ko atšķiras interaktīvās mācību metodes no tradicionālajām mācību metodēm:

- mācību procesā nodrošina skolotāja un skolēnu pozitīvu sadarbību zināšanu un prasmju apguvei,
- mācīšanās notiek darbībā,
- skolēniem ir iespēja izmantot savu pieredzi,
- tiek veicināta skolēnu patstāvīgā darbība. (24, 45.lpp.)

Uzskatāma interaktīvo mācību metožu atšķirība no tradicionālajām mācību metodēm.

1.1.att.(24, 46. lpp.)

Attēlā (1.1.att.) var redzēt kā atšķiras tradicionālās mācību metodes no interaktīvajām mācību metodēm. Interaktīvajās metodēs tiek pievērsta uzmanība skolēnu savstarpējai sadarbībai. I. M. Rubana izdala vairākas interaktīvās mācību metodes – lekcija, darbs grupās, kooperatīvā mācīšanās, prāta vētra, situāciju analīze, dialogi, diskusija, spēles, lomu spēle, radošais seminārs, domu karte, stāstu sacerēšana, aptauja, testēšana, nākotnes plānošana, projekta metode, demonstrēšana un eksperimenti, mācību ekskursijas.

Darba autore diplomdarba aprobācijā mājturībā un tehnoloģijās mācību tēmas „Kombinētie tekstildarbi” apguvē izmantos darbu grupā. ”interaktīvā metode darbs grupās tiek izmantots visplašāk. Pēc pašu skolotāju pieredzes galvenie ieguvumi no grupu darba:

- ļauj darbā iesaistīties visiem,

- ļauj sevi iespējams apliecināt, aizpildot noteiktu lomu grupā,
- attīsta sadarbības prasmes,
- liek izmantot teorētiskās zināšanas un praktisko pieredzi konkrētu uzdevumu veikšanā,
- padziļina interesi par mācību priekšmetu,
- uzlabo mācību sasniegumus,
- apdāvinātie skolēni var palīdzēt un mācīt citiem, nedemonstrējot savas zināšanas klases priekšā. Jaunieši bieži slēpj savas spējas, jo baidās – pārējie nolems, ka „viņš izlec”,
- grupā ar dabu tiek galā arī gausākie skolēni,
- darbs grupās nerada stresu,
- nedrošiem skolēniem darbs grupās rada drošības izjūtu.” (22, 67.lpp.)

Autoresprāt, darbu grupā vajadzētu izmantot mājturības un tehnoloģiju stundās, kad apgūstama teorija, jo mācoties paši skolēni apgūst daudz vairāk nekā skolotājas lekciju veida vadītajās stundā. Izmatojot darbu grupā saskarsme ir skolēnam ar skolēnu, skolotājam ar skolēnu, tāpat šī metode attīsta sadarbības spējas. Darbs tiek ātrāk paveikts. Mācību metode darbs grupās var tikts apvienots ar mācību metodi **situāciju analīze**.

Šīs metodes mērķis:

- radīt aktīvu mācīšanās situāciju, kurā apspriežamā problēma atspoguļo reālo dzīvi;
- uzlabot skolēnu spēju idenicēt problēmas, cēloņus un sekas, attīstīt lēmumu pieņemšanas prasmes. (22, 101.lpp.)

Visbiežāk situāciju analīzes rezultāts ir izskaidrojums – „kas īsti notiek?”, lēmums, ieteikums, vai darbības plāns. Tomēr ir iespējami citādi situācijas analīzes veidi:

1. Skolotāja sagatavo dažādus jaunāko avīžu rakstu izgriezumus, ieliek mapē, kastē, cepurē vai vienkārši sakārto kaudzītē.
2. Sadala skolēnus pāros. Katram pārim ļauj izvilkt vienu rakstu.
3. Skolēniem ir uzdevums pārī izlasīt rakstu un apspriest šādus jautājumus:

- Kas šajā rakstā ir galvenais?
- Ko mēs vēl zinām ar šeit atspoguļoto notikumu, faktu?
- Kas tajā pozitīvs, kas negatīvs, kas izraisa interesi?
- Kādu iespaidu teksts atstāj uz mani?
- Ko es domāju par aprakstīto problēmu, faktu, notikumu?

4. Pēc apspriešanās skolēni uz lielām papīra loksniem raksta atbildes uz jautājumiem.
(24, 101.lpp.)

Situācijas analīzi darba autore izmantos otrajā stundā, kad skolniecēm būs jāanalizē tekstila izstrādājumi, kuri darināti izmantojot dažādas tekstiltehnikas. Autoresprāt, skolnieces tādā veidā labāk izpratīs, kas ir kombinēti tekstildarbi, mācīsies novērtēt citu darbu, pamatot savu viedokli.

Interaktīvās metodes nesniedz tikai zināšanas, bet ļauj skolēniem pašiem mācīties un gūt zināšanas. Interaktīvās mācību metodes ir tieši saistītas ar cilvēka pašizpaušmes atraisīšanu, pilnvērtīgu attīstību un sagatavotību dzīvei. (24, 41.lpp.)

Skolniekiem jāpārvar sava neaktivitāte, jāiemācās mācīties, atrast nepieciešamo informāciju un to gūt no dažādiem avotiem, domāt, spriest, lemt, uzņemties atbildību par savu izvēli un spēt sadarboties un ieklausīties ar apkārtējos.

„Personības attīstībā sevišķi nozīmīgs ir darbs, kura izpilde prasa nevis automātisku darbību, bet gan domāšanu, analīzi, vispārināšanu, lēmumu pieņemšanu, kā arī prasmi izteikt un aizstāvēt savu viedokli uzklaut citus”. (27, 46.lpp.)

No visiem mācību metožu veidiem „Mājturībā un tehnoloģijās” vispiemērotākās pēc darba autores domām, būtu tās metodes, kuras skolniecēm veido praktiskās prasmes un iemaņas. Kā galvenā izmantojamā mācību metode būtu jāizmanto praktiskā darba metode un heuristikā. Pārrunu, instruktāžas, demonstrējumu, didaktiskos zīmējumus, darbu grupā, situāciju analīzi, reproduktīvo metodi jāizmanto kā papildinājums citām metodēm, vai arī jāpapildina vienu ar otru. Mājturības un tehnoloģiju stundās ir jābūt skolotāja un skolēnu pozitīvai sadarbībai, zināšanu un prasmju apguvei. Mācības notiek darbībā, skolēniem ir iespējas izmantot savu pieredzi, kā arī tiek veicināta skolēnu patstāvīgā darbība. Latviešu tautas sakāmvārds vēsta: „Ar acīm vien amatu neiemācīsies.”

Skolotājam ir iespējas izvēlēties metodes lielā diapazonā, sākot ar lekciju un beidzot ar projektu darbu, kur skolēni mācās patstāvīgi. Kā jau minēju iepriekš, katram mācību priekšmetam ir vajadzīgas savas mācību metodes, bet lai izvēlētos atbilstošu metodi, ir jāzina mācību mērķi, uzdevumi, kā arī mācīšanās saturs.

1.3. Mācību metožu atlases principi

Izvēloties mācību metodes ir jārēķinās ar daudziem faktoriem, I.M. Rubana kā galvenos nosauc: mācību motivācijas līmeni, satura un prasības apjomu, skolēna sagatavotību, iepriekšējās

mācību prasmes, vecuma posma īpatnības, skolēnu aktivitāti, intereses, attiecības starp skolotāju un skolēniem, materiāli tehniskās iespējas, mācību telpas, skolēnu skaitu klasē. (24, 50.lpp.)

Izvēloties mācību metodes mājturībā un tehnoloģijās nepietiek tikai ar to, ka pārzina vecumposma īpatnības nozīmīgs ir klases raksturs, vai tā ir draudzīga, vai būs iespējams izmantot grupu darbu, ja klases biedri savā starpā nesaprotas, tad būs grūti izmantot grupu darbu, jo tam nebūs rezultātu, iespējams skolēni atteiksies sadarboties viens ar otru.

Atbilstoši mācību uzdevumiem tiek izvēlētas metodes:

- zināšanu apguvei,
- prasmju apguvei,
- izpratnes veidošanai,
- attieksmju un vērtību noskaidrošana,
- radošo spēju attīstīšanai,
- sadarbības veicināšanai. (24, 50.lpp.)

Ja ir skaidrība ko vēlas sasniegt, apjausti faktori, kas ietekmē metožu izvēli un prasības, ir nepieciešams zināt arī konkrēto mācību priekšmeta vispārējais mērķis. Mājturības un tehnoloģiju mācību stundu mērķis ir:

„Pilnveidot izglītojamā izpratni par cilvēka dzīves vides drošības un kvalitātes nosacījumiem un iespējām tās uzlabošanai, veicināt izglītojamo praktiskās rīcības un sociālās sadarbības prasmju attīstību, lai ikviens izglītojamais spētu patstāvīgi plānot un organizēt personīgo mājturību, pildīt drošības nosacījumus, adekvāti rīkoties ekstremālās situācijās un ar izpratni un radoši iesaistītos tehnisko procesu īstenošanā.” (36)

Atlasot mācību metodes mājturībā un tehnoloģijās jāņem vērā tas, ka šajās stundās 75% atvēlētā laika jāvelta praktiskajai darbībai. Autoresprāt, apgūstot un atkārtojot teoriju, jādod iespēja skolniecēm pašām izzināt un pētīt attiecīgo tēmu, šajā gadījumā, „Kombinētos tekstildarbus”.

P.Vucelazdāns atzīst, ka metožu izvēle darbmācības nodarbībām ir atkarīga no:

- mācību mērķiem,
- mācāmā materiāla.

„Praktisko nodarbību efektivitāte ir atkarīga pamatā no tā, cik prasmīgi izvēlamies mācību metodes.” (30, 13.lpp.)

Pēc darba autores domām, ņemot vērā mācību atlasē principus un mācību priekšmeta specifiku, mājturības un tehnoloģiju stundās, kā pamatu jāizmanto praktiskās darba metodes.

1.4. Pusaudžu vecumposma raksturojums, mācību metožu izvēles aspektā

Lai norisinātos veiksmīgs mācību process ir svarīgi ievērot vecumposma īpatnības. Autore piekrīt profesoram L. Žukovam: „katram vecumam atbilst noteikts fiziskās un psihiskās attīstības līmenis.” Profesors norāda, ka pedagogijā ir pieņemta šāda vecumposmu periodizācija:

no dzimšanas līdz 3 gadiem - mazbērna vecums;

no 3 līdz 7 gadiem - pirmskolas vecums;

no 7 līdz 11 gadiem - jaunākais skolas vecums;

no 11 līdz 15 gadiem - vidējais skolas vecums (pusaudžu vecums);

no 15 līdz 18 gadiem - vecākais skolas vecums vai agra jaunība. (34, 26.lpp.)

Izzinot skolēnu vecumposmu īpatnības un vadošās darbības veidus, skolotājiem ir iespējas izvēlēties katram vecumposmam optimālas atbilstošas mācību metodes, kas sekmētu skolēnu turpmāko fizisko un garīgo attīstību. (34, 26.lpp.)

Šo vecumposmu darba autore aplūko, jo izvēlētā tēma tiks aprobēta 9. klasē, kur mācās skolēni, no 14- 15 gadiem, un šis vecumposms tiek saukts par pusaudžu vecumposmu.

No malas izskatās, ka pusaudži cenšas izveidot savu – pusaudžu subkultūru. E.H.Eriksons raksta: ”Vecākajos skolas gados jaunieši, pārņemti ar ģenitālās fiziskās nobriešanas revolūciju un neskaidri nojaušamām pieaugušo lomām, ziedo daudz laika, lai iedibinātu pusaudžu apakškultūru, kurā notiek šķietami pabeigtas identitātes izveidošanās, īstenībā tas ir tikai pārejošs vai sākotnējs identitātes veidojums.” (6, 45.lpp.)

Balstoties uz Ērika Eriksona pētījumiem, autore secina, ka pusaudžu vecumam spilgtāk nekā citos vecuma posmos ir raksturīga nepieciešamība brīvi izvēlēties.

„Ja jaunākā skolas vecuma zēnam vai meitenei ir izteikta vēlēšanās kaut ko izdarīt labi, tad pusaudzim statuss vai “samaksa” par padarīto nav tik svarīga. Daudz svarīgāka tam ir iespēja pašam izvēlēties, ko darīt. Šo nepieciešamību pavada “nāves” bailes izrādīties par vārguli, kurš ar spēku ir iesaistīts kaut kādā darbībā, kurā ne tikai nav iespēju iegūt pārliecību par saviem spēkiem, bet kurā vēl piedevām jāuzņemas izsmieklu objekta loma.” (6, 47.lpp.)

Autore uzskata, ka mājturības un tehnoloģiju priekšmets ir tas, kurā vajadzētu dot iespēju skolēniem izvēlēties, ja ne tekstiltehniku, tad vismaz izgatavojamo lietu, jo kā uzsver E.Eriksons „pusaudžu vecumam spilgtāk nekā citos vecuma posmos ir raksturīga nepieciešamība brīvi izvēlēties. Autore mācību tēmas „Kombinētie tekstildarbi” ietvaros ļaus skolēniem brīvi izvēlēties gan tekstiltehniku kādā viņi gatavos savu radošo darbu, gan tematiku savam radošajam darbam.

„Daudzi vecāki un skolotāji mūsu sabiedrībā uzskata sevi par neapstrīdamiem bērnu un pusaudžu rīcības ekspertiem. Viņu saskarsmē ar jauno paaudzi ļoti bieži figurē izteicieni, kas sākas ar: “Tev ir jā-....!” (jāklausa, jāmacās, jāprot, jāgērbj, utml.), tādā veidā atstājot ļoti ierobežotas iespējas brīvajai izvēlei. Būtu lieki piebilst, ka, ja pusaudzim šīs brīvās izvēles iespējas sarūk, seko izaicinoša izturēšanās.” (6, 49.lpp)

Autoratīvais mācīšanas stils pusaudzim nemaz nav piemērots, jo katra pavēle viņu aizvairo. Tāpēc, ņemot vērā visas pusaudžiem piemītošās īpatnības, skolās ir jāizvēlas atbilstošas metodes. Mācību metožu izvēle atbilstoši mācību procesam pamatskolā veiksmīga ir tad, ja metodes:

- ļauj vērot pusaudžu vajadzības pēc metožu daudzveidības un rada tādu vidi, kas stimulē pusaudžu aktivitāti, veicina izziņas interesi,
- māca pusaudžiem mācīties un attīstot prāta jūtu un gribas spējas, kā arī mācīšanās pieredzi,
- sekmē skolēnu sadarbības pieredzi,
- veicina informācijas uztveri un noturību,
- padara skolotāju par padomdevēju un mācību darbības līdzorganizētāju,
- veicina skolēnu mācību darbības pieredzi dažādās sociālās formās.” (24, 50.lpp.)

Metodēm jāaptver visas iespējamās sociālās formas - darbs grupās patstāvīgi informācijas iegūšanai izziņas, izpratnes un apmaiņas procesā projektos, frontālo darbu - gatavās informācijas izklāstam mācību stundās, kooperatīvo (pāru, partneru, grupu) un individuālo darbu - iemaņu un prasmju vingrināšanā, savstarpējā novērtēšanā un pašnovērtējumā. (24, 6.lpp.)

Autore ievērojot šīs vecumposma īpatnības ļaus skolēniem strādāt patstāvīgi, mācību stundas netiks veidotas lekciju veidā, skolēni atkārtos zināšanas par kompozīciju un krāsu, kā arī viņiem tiks dota iespēja pašiem risināt radušās problēmas. Skolotāja visās stundās pildīs padomdevēja funkcijas. Mācību stundās netiks norādīts: „Tev jādara tas vai tas, tā būtu labāk!” Pusaudžiem šajā attīstības posmā svarīgi ir pašiem pieņemt lēmumus.

„Lai vecāko klašu skolēniem izveidotos pareizs, objektīvs priekšstats par sevi, par savu personību, viņam ir gudri un taktiski jāpalīdz.” (13, 109. lpp.)

Darba autore uzskata, ka skolēniem ir jādod iespēja arī novērtēt ne tikai savu darbu, bet arī klasesbiedru darbus, kā arī uz klausīt viņa viedokli un ņemt vērā viņa vērtējumu, kas pusaudžu vecumposmā ir ļoti svarīgi. Stundās izmantojamas tādas metodes, kas ļauj pusaudžim justies

svaŗīgam, piemēram, situācijas analīze, priekšmetu novērtēšana, kur pusaudzis brīvi var paust savu viedokli.

Mūsdienu audzināšanas svarīgākais uzdevums nav palīdzēt apgūt zināmu daudzumu zināšanas, bet ieaudzināt māku iegūt un izmantot šīs zināšanas. (12, 187. lpp.)

Tik pat svarīgi kā atlasīt mācību metodes atbilstoši vecumposmam, ir izveidot apgūstamās mācību tēmas saturu atbilstoši vecumam un skolēnu zināšanām.

2.MĀCĪBU SATURA IZVEIDES GAITA MĀCĪBU TĒMAI „KOMBINĒTIE TEKSTILDARBI”

2.1. Mācību procesa struktūra

Izveidojot mācību saturu, tam ir jāatbilst izglītības saturam, kā arī tēmai, kura noteiktā stundā ir jāapgūst. Tam ir jābūt mērķtiecīgi virzītam, konkrētās tēmas apgūšanai. Arī tēmām ir jābūt saistītām un virzošām.

Lai izveidotu mācību saturu kādai mācību tēmai ir jāzina kādam ir jābūt mācību procesam, jāapzinās, kas ir mācību process.

Dz.Albrehta pauž viedokli, ka „mācību process ir mērķtiecīgi organizētas mācīšanas un mācīšanās tiešā norise. Kā pedagoģiskā procesa sastāvdaļa, kur ciešā skolotāja un skolēna mijiedarbībā tiek apgūta jauna informācija, papildinās zināšanas, attīstītas jaunas prasmes un iemaņas, kā arī nostiprinātas iepriekš apgūtās zināšanas, prasmes un iemaņas. Tas ir izzīņas, saskarsmes un personības attīstības process. Mācību process var risināties arī ārpus pedagoģiskā procesa ietvariem, ja izglītība tiek apgūta patstāvīgi bez skolotāja klātbūtnes - pašmācības ceļā.” (1, 30-31.lpp.)

„Mācību galvenie elementi ir mācīšana, mācīšanās un izglītības saturs. Mijiedarbība šo elementu starpā ir mācības. Mācību ārējo struktūru veido šādi mācību procesa posmi:

- mācību mērķa izvirzīšana,
- jaunās informācijas organizēta uztveršana un apjēgšana,
- jauno zināšanu nostiprināšana, prasmju un iemaņu izkopšana,
- apgūto zināšanu vispārināšana un sistematizēšana,
- zināšanu, prasmju un iemaņu pārbaude.

Katra mācību satura temata apguves process iziet visus šos posmus.” (1,30-31.lpp.)

V. Zelmenis sniedz ieskatu mācību procesa iekšējā struktūrā. Tajā ietilpst:

•**informācijas uztveršana** - apkārtējās pasaules daudzveidību uztveram ar mūsu sajūtu orgāniem. Sajūtas saistītas vienotā uztveres procesā. Uztveres rezultātā apziņā veidojas uztveres tēli, kas saglabājas atmiņā kā priekšstati. Tie atspoguļo īstenību tieši un konkrēti. (31, 89.lpp.)

•**informācijas apjēgšana** - tās uzdevums ir paplašināt (tuvinot būtībai) uztverē iegūto tematisko informāciju un apzināt iekļaut jaunās atziņas skolēnu priekšzināšanu sistēmā. (30, 90.lpp.) Tādejādi tiek paplašinātas skolēnu zināšanu apjoms un padziļināts to saturs.

Vienlaikus tiek rosināta un attīstīta arī skolēnu domāšana, kur notiek šādas operācijas: **analīze un sintēze** - skaidrojumu gaitā skolotājs sarežģītākus objektus it kā sadala detaļās, noteiktā secībā raksturo to īpašības, darbību un nozīmi kopsakarā. (31, 92.lpp.) **Salīdzināšana** - iepazīstinot skolēnus ar jauniem objektiem, skolotājs liek tos salīdzināt ar jau pazīstamajiem - meklēt kopējās un atšķirīgās pazīmes. Te sākas virzība no zināmā uz nezināmo. (31, 93.lpp.) **Abstrahēšana un vispārināšana** - novērojumu un analīzes un salīdzināšanas gaitā konstatētās būtiskās pazīmes domās it kā tiek atdalītas - abstrahētas no konkrētā objekta un attiecinātas uz visiem šīs grupas objektiem - tiek vispārinātas. Abstrahēšanas un vispārināšanas pakāpē cilvēka domāšana sasniedz savu augstāko līmeni. Te uzkrātie konkrētie priekšstati apvienojas vispārinātā abstraktā jēdzienā. (31, 93-95.lpp.)

• **klasifikācija un sistematizācija** - mācību procesā iegūtie jaunie jēdzieni skolēnu apziņā iekļaujas radnieciskās sistēmās atbilstoši loģikas likumiem. (31, 95.lpp.) **Koordinācija** - no analīzes līdz sistematizācijai domāšana virzās no neziņas uz jaunām atziņām, uz jaunatklāsmi izziņas darbībā. Tomēr iegūtās atziņas ir drošas tikai tad, ja tās ir pārbaudītas praksē. (31, 97.lpp.)

• **zināšanu lietošana, iegaumēšana** - zināšanas nav pašmērķis, bet līdzeklis dzīves pilnveidošanai. To vērtība izpaužas dažādi - kā priekšzināšanas tās palīdz apgūt jaunas, vienmēr plašākas un dziļākas atziņas par apkārtējo pasauli un pašam par sevi. Skolas mācību procesā un pašmācībā nemitīgi attīstās cilvēka prāta spējas, pieaug viņu gudrība. Vispusīgas zināšanas palīdz cilvēkam labāk iekļauties sabiedrībā, saprast citus cilvēkus un dzīvot pilnvērtīgu kultūras dzīvi. Zināšanas ir nepieciešamas, lai apgūtu dažādas praktiskās darbības prasmes un iemaņas. (31, 98.lpp.) Nepilnības kādā atsevišķā posmā (piem., jaunās informācijas apjēgšanā) var radīt traucējumus visā mācību gaitā un pasliktināt skolēnu zināšanas.

Iepriekš aprakstītā mācību procesa struktūra atbilst jebkuram no mācību priekšmetam, tāpat arī mājturībai un tehnoloģijām. Ja izlaiž kādu posmu, piemēram, ja neiemācās adīšanas pamatprincipus, tad nespēs izveidot lielāku radošu darbu. Darba autore pirms praktisko nodarbību sākuma pārbaudīs skolēnu zināšanas kompozīcijas veidošanā, krāsu mācībā, par tekstilu un tā tehnikām, lai veiksmīgi risinātos iecerētais darbs. Atlasot mācību saturu mājturībā un tehnoloģijās ir jāņem vērā mācību principi.

2.2. Mācību principi un to raksturojums

“Viens no galvenajiem mācību principiem ir **izglītības, attīstības un audzināšanas vienotības princips**. Tas prasa mācību uzdevumus projektēt tā, lai visas trīs mācību pamatfunkcijas īstenotu vienotībā. Šis princips padara mācību procesu mērķtiecīgāku, tāpēc daži autori to sauc par mācību procesa mērķtiecīguma un kompleksuma principu.” (1, 40.lpp.)

Mācību zinātniskuma un saprotamības princips izvirza prasību, lai mācību saturs iepazīstinātu skolēnus ar objektīviem zinātnes faktiem, jēdzieniem, likumiem un teorijām visās attiecīgās zinātnes nozares pamatiedaļās un iespēju robežās tuvotos tās pašreizējo sasniegumu un nākotnes attīstības perspektīvu atklāšanai. (1, 40.lpp.) **Sistemātiskuma un secīguma princips** paredz to, ka zināšanu, prasmju un iemaņu apguve noris sistēmā, kad katrs mācību vielas elements atrodas loģiskā saistībā ar citiem elementiem, kad turpmākais balstās uz iepriekšējo, sagatavo jaunā apgūšanu. Šādā veidā sistemātiskums ir cieši saistīts ar secīgumu. Ja skolēns kādu mācību satura posmu nav pienācīgi apguvis, pēctecība pārtrūkst, sistēma sajūk un sākas grūtības. (1, 41.lpp.)

Ņemot vērā sistemātiskuma principu, autore tēmas apguvi uzsāks ar esošo zināšanu atkārtošānu un papildināšanā par kompozīcijas un krāsas nozīmi tekstildarbos.

Dz. Albrehta raksta: „princips **mācību saistījums ar dzīvi, ar praksi**, skolēniem atklāj mācību un izglītības nozīmi viņu dzīvē un vairo interesi par apgūstāmo mācību saturu.” (1, 41.lpp.)

J. A. Komenskis atzīmē, ka skolotājs atvieglos skolēnam mācību satura apguvi, ja norādīs kādu ikdienas labumu dzīvē dod viss, ko skolotājs viņam iemāca. Šis likums jāievēro visur, citādi, lai ko arī stāstītu, bērniem tas liksies gluži kā rēgs no citas pasaules. Taču ja skolotājs parādīs jebkuras lietas sūtību, tad skolotājs patiesi nodrošinās viņu ar īstenām zināšanām un prasmi rīkoties. (11, 113.lpp.)

Pēc autores domām mājturības un tehnoloģiju stundas ir tās, kurām ir vistiešākā saikne ar reālo dzīvi. Visas prasmes un zināšanas ko viņi iegūst šajās stundās var izmantot praktiskā darbībā.

Mācību tautziņas princips paredz tādu mācību satura un procesa organizēšanu, kas visnotaļ sekmē nacionālās kultūras pamatīgu apguvi skolā. (1, 41.lpp.) Autore skolniecēm piedāvās izstrādāt somas izmantojot latviešu etnogrāfiskos simbolus, un to stilizācijas, tādā veidā veicinot nacionālo vērtību aktualizāciju mūsdienās.

Mācību uzskatāmības un teorētiskās domāšanas attīstības princips izvirzīts pamatojoties uz faktu, ka sekmīgas izrādās tādas mācības, kas sākas ar apkārtējās īstenības lietu,

priekšmetu, procesu un notikumu aplūkošanu. Tāpēc liela nozīme piešķirama dažāda veida uzskatei un novērojumiem kā svarīgākajai izziņas metodei. (31, 140.lpp.)

A. Komenskis min, ka visu, kas vien iespējams jāļauj uztvert ar sajūtām, un proti: redzamo uztvert ar redzi, dzirdamo - ar dzirdi, smaržas - ar ožu, garšojamo - ar garšu, taustāmo - ar tausti.

Darba autore piekrīt J. A. Komenska teiktajam, nenoliedzami katrs skolēns ir savādāks, informāciju uztver savādāk, piemēram, kādam informācija labāk saglabājas atmiņā klausoties, citam lasot, vai redzot kādus attēlus. Tādēļ organizējot mācību stundu svarīgi tās apgūšanā iesaistīt pēc iespējas vairāk maņu.

Skolēnu apzinīguma, intelektuālās aktivitātes un skolotāja vadošās lomas princips mācību procesā nodrošina mācīšanas un mācīšanās vienotību. Mācības ir rezultatīvas, ja skolotājs māca (vada mācību procesu) enerģiski un skolēni apzinīgi un aktīvi strādā (mācās). (31, 68.lpp.)

Pozitīva mācību emocionālā fona princips ievērošana paaugstina visa mācību darba efektivitāti. Svarīgākais nosacījums - pozitīvas cilvēku attiecības. (1, 43.lpp.) Skolotāja patiesa ieinteresētība skolēna darba rezultātā, paša radoša pieeja darbam, humora izjūta, demokrātisms, kas saistīts ar pamatotām stingrām prasībām rada skolēnos vajadzīgo emocionālo fonu aktīvai darbībai. (31, 69-70.lpp.)

Darba autore šo mācību principu uzskata par svarīgāko, lai norisinātos veiksmīgs mācību process. Ja skolotājai un skolēniem būs pozitīvas un labas attiecības skolēni strādās raitāk un ar prieku.

Dz. Albrehta raksta, ka **mācību kolektīvā rakstura un skolēnu individuālo īpatnību ievērošanas princips** pauž nepieciešamību audzināt klasi kā mācību kolektīvu, radīt apstākļus visu skolēnu aktīvam organizētam darbam un tai pašā laikā rast individuālu pieeju ikvienam skolēnam, lai mācības būtu sekmīgas un lai attīstītos ikviena skolēna pozitīvās dotības. Skolotājam jāzina katra skolēna intelektuālās attīstības un audzinātības līmenis un jāseko viņa attīstības dinamikai. (1, 44.lpp.)

Mācību rezultātu noturīguma princips prasa apbruņot skolēnus ar tādām apjēgtām zināšanām, prasmēm un iemaņām, kas ilgi saglabājas atmiņā, ir viegli reproducējamas un izmantojamas praksē. (1, 44.lpp.)

Autoresprāt, visnoturīgākās zināšanas skolēni var gūt darbojoties praktiski, ja izpildot kādu tekstiltehniku rodas neskaidrības, viņi vairāk iegūst paši atrisinot problēmu nekā tad, ja jautās skolotājai.

2.3. Mācību normatīvo dokumentu izpēte

Vieni no nozīmīgākajiem Latvijas skolotāju darbu reglamentējošiem dokumentiem, kas jāpalūko un jāzina katram pedagogam ir Latvijas Republikas „Izglītības likums”

Darba autore izpētīja „Izglītības likumu”. Likuma 51. pantā teikts, ka pedagoga vispārīgie pienākumi izglītošanas procesā ir šādi:

- radoši un atbildīgi piedalīties attiecīgo izglītības programmu īstenošanā,
- audzināt krietnus, godprātīgus cilvēkus - Latvijas patriotus,
- pastāvīgi pilnveidot savu izglītību un profesionālo meistarību,
- ievērot pedagogu profesionālās ētikas normas,
- nodrošināt izglītojamo iespējas īstenot savas tiesības izglītības iestādē,
- ievērot bērna tiesības,
- īstenot izglītības programmu sadarbībā ar izglītojamā ģimeni.

Izglītības iestāžu pedagogi ir atbildīgi par savu darbu, tā metodēm, paņēmieniem un rezultātiem. (37)

Darba autore ievērojot izglītības likuma prasības, dos iespēju skolēniem darboties radoši, kā arī lai netiktu aizmirstas latviešu vērtības pie izstrādājuma tēmām tiks iekļauta tāda tēma kā “Latviešu etnogrāfiskie simboli”. Pēc diplomdarba autores domām, katram latvietim jau no mazotnes ir jā māca savas tautas kultūras mantojumu.

Savukārt „Pamatizglītības standarts”, nosaka – pamatizglītības programmu galvenos mērķus un uzdevumus, pamatizglītības obligāto saturu, izglītojamo iegūtās pamatizglītības vērtēšanas pamatprincipus un kārtību, kā arī pamatizglītības mācību priekšmetu standartus – mācību priekšmetu galvenos mērķus un uzdevumus, mācību priekšmetu obligāto saturu, pamatprasības attiecībā uz mācību priekšmetu apguvi, mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskos paņēmienus. (35)

Mājturības un tehnoloģiju standartā 5. -9. klasei definēts šī mācību priekšmeta mērķis: “pilnveidot skolēnu izpratni par cilvēka dzīves vides kvalitātes nosacījumiem un iespējām tās uzlabošanai, veicināt skolēnu praktiskās rīcības un sociālās sadarbības prasmju attīstību, lai ikviens spētu patstāvīgi plānot un organizēt personīgo mājturību un ar izpratni un radoši iesaistīties tehnoloģisko procesu realizēšanā. (36)

Pēc šiem izglītības standartā izvirzītajiem mērķiem būtu arī jāvadās organizējot un plānojot savas stundas.

Mājturības un tehnoloģiju uzdevumi 9. klasē:

- 7.–9. klasē stundas būtu jārīko tā, lai skolēniem būtu iespēja,
- gūt zināšanas un pilnveidot izpratni par personīgās mājturības būtību, struktūru un daudzpusību, attīstīt prasmes mājas darbu plānošanā un veikšanā,
- praktiskā darbā veidot un radoši lietot dažādu materiālu apstrādes un izstrādājumu darināšanas prasmes, vienlaikus gūstot izpratni par tehnoloģiskā procesa norisi,
- attīstīt prasmes risināt problēmas, attīstīt pašapziņu un izkopt individualitāti, gūt radošas darbības un personības pašizpaušmes pieredzi, apzināties savas intereses un spējas saskatīt mācību priekšmetā iegūtās pieredzes izmantošanas iespējas sadzīvē, brīvā laika organizēšanā un karjeras izvēlē,
- gūt zināšanas par drošības pamatnosacījumiem un izpratni rīcībai ekstremālās sadzīves situācijās. (36)

Valsts izstrādātajā ieteicamajā mājturības un tehnoloģiju mācību programmā kombinēto tekstildarbu apguvei ir paredzētas no 18-20 stundas. Programmā norādītajā stundu plānojumā tie ir maināmi un variējami pēc skolotāja ieskatiem. Tiek norādīti apgūstamie jautājumi un sasniedzamais mērķis. Apgūstot šo tēmu skolēni:

- patstāvīgi spēj novērtēt nepieciešamību risināt praktiska rakstura problēmas, spēj izvēlēties piemērotu un savām iespējām atbilstošu tehnoloģisko risinājumu,
- prot veidot kompozīciju, izmantojot dažādus iedvesmas avotus (ieskaitot etnogrāfiju, tautas mākslu, amatniecību, profesionālo mākslu u. c.) un patstāvīgi veidot priekšmeta izgatavošanai nepieciešamo skici, kompozīciju, tehnisko zīmējumu, rasējumu,
- prot izmantot no dažādiem informācijas avotiem iegūtus rasējumus, piegrieztnes,
- veic izvēles izstrādājuma un interjera vai tērpa saskaņošanu,
- veido skici un kompozīciju izstrādājumam,
- prot izvēlēties (pēc tehnoloģisko, ekonomisko aprēķinu veikšanas), optimālāko variantu ieceres realizēšanai,
- spēj pamatot un prognozēt savas idejas un darbības rezultātu,
- apzinās savas iespējas personības individualitātes izteikšanai, brīvā laika pavadīšanai,
- saskata mācību priekšmeta apguves noderīgumu karjeras izvēlē,
- salīdzina un izvēlas ieceres realizēšanai darbarīkus, materiālus, izmanto un kombinē esošos materiālu atlikumus, aprēķina nepieciešamo materiālu daudzumu un izmaksas,

- novērtē materiālu kvalitātes un izmaksu atbilstību, kvalitatīvu darba piederumu nepieciešamību, ekonomiskas, ekoloģiskas un piemērotas lietošanas kritērijus,
- spēj novērtēt instrumentu nolietojumā pakāpi un tās ietekmi uz materiālu apstrādi un darba drošību,
- prot racionāli iekārtot darba vietu atbilstoši izvēlētajām tehnoloģijām un darba drošības noteikumiem,
- izstrādājumu no ieceres līdz gatavai lietai darina noteiktā secībā,
- spēj novērtēt tehnoloģiskā procesa plānveidību, secīgumu, rezultāta atbilstību iecerei, izstrādājuma tehnisko un māksliniecisko kvalitāti, funkcionalitāti atbilstoši kritērijiem,
- patstāvīgi veic pašvērtēšanu un savstarpēju vērtēšanu,
- prot pamatot savu vērtējumu,
- novērtē cilvēka darbu un tā rezultātu,
- ar cieņu izturas pret savu un citu veikumu. (35)

Mājturības standartā ir teikts, ka: "5.–9.klasē visi skolēni apgūst savas dzīves organizēšanas prasmes, prasmes sevis un savas apkārtnes uzturēšanā, veselīga uztura izvēlē un gatavošanā, iepazīst materiālās kultūras mantojumu, bet pēc savas izvēles gūst pieredzi vai nu dažādu "pakļāvīgo, vijīgo" materiālu (tekstilmateriāli un citi materiāli), vai arī "cieto" materiālu (koka, metāla un citi materiāli) apstrādē un lietu darināšanas tehnoloģiskā procesa īstenošanā. Skolēna sniegumu vērtē tas skolotājs, pie kura skolēns konkrēto tehnoloģiju apguvis." (36)

Kā jau tika minēts iepriekš, mājturības un tehnoloģiju stundām jāvelta "vismaz 75% no visam mācību procesam atvēlētajā laikā. Mācību process organizējams tā, lai skolēniem būtu iespēja patstāvīgi meklēt un atrast risinājumu praktiskām problēmām, formulēt un pamatot izvēlēto tehnisko risinājumu un izvēli, attīstīt atjautību un iztēli, sadarboties un strādāt komandā, veidot radošas darbības pieredzi, saskatīt, izjust un vairost skaisto sev apkārt, novērtēt savu un citu darbu un tā rezultātus." (35)

Vadoties pēc mājturības un tehnoloģiju mācību programmas, mācību principiem, vecumposma īpatnībām, ir jāatlasa mācību saturs un jāizveido vērtēšanas kritēriji 9. klasē mācību tēmai "Kombinētie tekstildarbi".

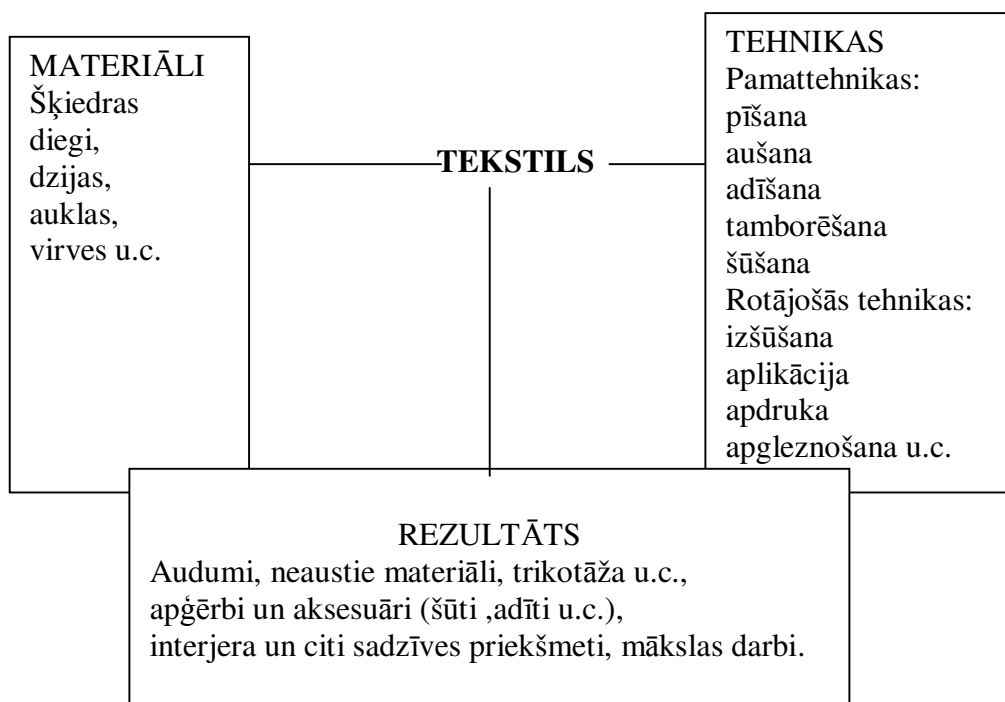
2.4. Mācību tēmas “Kombinētie tekstildarbi” mācību saturs

2.4.1. Tekstils un tā tehnikas.

Lai veiksmīgi risinātos mācību tēmas apguve „Kombinētie tekstildarbi”, skolniecēm būtu jāzina, kas ir tekstils un kādas ir tekstiltehnikas.

Tekstils mūsdienās kļuvis par ļoti ietilpīgu jēdzienu. Latīņu valodā „tekstil”, nozīmē ‘audums’. Vārds „tekstils” sevī ietver gan materiālus, gan tehnikas, gan darinājumus, kas tapuši izmantojot šos materiālus un tehnikas. Grāmatā “Tekstils un kompozīcija” ir atrodams attēls, kurš ļauj saprast šī vārda nozīmi.

Attēlā (att. Nr. 2.2) redzams, ka vārdam „tekstils” ir plašs saturs. Tekstiltehnikas iedalās pamata tehnikās un rotājošajās tehnikās. Pie pamat tehnikām varētu pieskaitīt arī filcēšanu, kura kā izvēles daļa tiek iekļauta pamatskolu programmās mājturības un tehnoloģiju stundās. Runājot par tekstila attīstību ir zināms, ka jau, aizvēsturiskos laikos, pirmatnējais cilvēks apģērbu darināja no ādām un šķiedrām.

2.2 att.(28, 7.lpp.)

Līdz ar apģērba rašanos, rādās vēlme pēc tā rotāšanas. Kas jau ir rotājošās tehnikas, kuras savienojot veidojas kombinētie tekstildarbi. Pagāja diezgan ilgs laiks, kamēr no zvēru ādām un rupjiem augu šķiedru pinumiem pārgāja uz smalkiem tekstilizstrādājumiem, kā smalkiem linu, vilnas, zīda un citiem audumiem. Cilvēkiem un tehnoloģijām attīstoties rotāšanas kāre neizzuda un pirmatnējie rotājumi palēnām sāka pārvērties sarežģītās tehnikās. Tās dažādās formās ir

attīstījušās gadsimtiem ilgi dažādās pasaules valstīs. Par rokdarbu attīstību Latvijā varam spriest pēc arheoloģiskajiem izrakumiem, kā arī pēc etnogrāfiskā muzeja krājumiem. Latviešu tautas daudzveidīgās amatu prasmes ir koptas no paaudzes uz paaudzi, darba tikums un meistarība, skaistuma izjūta, kas ļauj apvienot lietderīgo un skaisto.

Autore izveidoja anketu (skat. Pielikumā Nr.1.1.), ar kuras palīdzību tika noskaidrotas skolnieču priekšzināšanas par kombinētajiem tekstildarbiem, kādas tekstiltehnikas viņas prot, un kādas iecerēts izmantot izstrādājuma izveidē, un kādas vēlētos apgūt. Apkopojot rezultātus visbiežāk tika minētas tādas tehnikas kā: šūšana, izšūšana, tamborēšana, aplicēšana, auduma apdruka.

Visas meitenes ir sekmīgas mājturības un tehnoloģiju priekšmetā. Skolnieces veidojot radošo darbu labprāt apgūtu šūšanu. Dažas arī apdrukas tehniku. Ņemot vērā skolnieču vēlmes tika atlasīts mācību saturs tēmai „Kombinētie tekstildarbi”.

Šūšana ir visvecākais pasaulē pazīstamais apģērba atsevišķu gabalu sastiprināšanas veids. Jau pirms mūsu ēras dzīvnieku ādas sašuva ar matiem, augu šķiedrām, dzīvnieku cīpslām vai ādas sloksnītēm. Vispilgtāk dažādu tekstiltehniku savienojumus var redzēt latviešu darinātajos tautas tērpos. Izšuvumi latviešu etnogrāfiskajos tautastērpos izveidojušies augstā mākslinieciskā līmenī un nostiprinājušies laikposmā no 13.-17.-19.gs. Tie sastopami sieviešu un vīriešu apģērbā: kreklos, ņiebuos, svārkos, sieviešu cepurēs, vainagos, villainēs, jostās, priekšautos, mutautos, cimdos un zeķēs, kā arī dvieļu galos, galdsegu apmalēs u.c. Kā rotājošu elementu izmantoja tādu tekstildehnu kā tamborēšanu. “Latviešu tautas etnogrāfijā tamborējums ir pazīstams jau no 17., 18.gs. Tamborētas mežģīnes ir sievu aubēs, priekšautos, dvieļu un palagu galos. Šūšana tika kombinēta ar tamborēšanu. (20, 6.lpp.)

Arī adīšana tika izmantota tautas tērpu darināšanā - tautisko cimdu, jeb dūraiņu adīšana. Ar šo tekstiltehniku nereti papildina citas, tādas kā: izšūšana un tamborēšana.

Aplikācijas tehnika ir aizsākusies diezgan sen, varētu teikt, ka laikā, kad sāka likt pirmos ielāpus. Mūsdienās ielāps ieguvis ne tikai funkcionālu nozīmi, bet arī dekoratīvu. Tās izmanto kā rotājošu elementu. (8, 7.lpp.)

Lai darinātu un kombinētu dažādas tehnikas, labi jāpārzina kompozīciju veidojošie pamatelementi un kā izskatīsies savienotās tekstiltehnikas.

Arī mūsdienās tiek kombinētas dažādas tekstiltehnikas, tādā veidā padarot izstrādājumu interesantāku.

Diplomdarba autore piedāvās skolniecēm izpētīt dažādās tehnikās darinātas somas, lai noteiktu izmantotās tekstiltehnikas, kā arī kādas tekstiltehnikas vēl varētu izmantot šim izstrādājumam.

Bet, lai skolnieces veiksmīgi tiktu galā ar skiču veidošanu savām radošajam darbam viņām noteikti būtu jāatkārto kompozīcijas un krāsu nozīme tekstildarbos.

2.4.2. Kompozīcijas un krāsas nozīme tekstildarbos.

„Par kompozīciju uzskatāms mākslas darbs, kurā dažādi elementi saliedēti, tematiskā sižetiskā vai ornamentālā vienībā”. (23, 46.lpp.)

„Kompozīcija ir no daļām salikts veselums. Tā ir veseluma struktūra, uzbūve, daļu izkārtojums un to savstarpējās attiecības. Kompozīcija piemīt visam, kas ir veselums. Kompozīcija ir mākslas darbam, skaņdarbam, stundu sarakstam, ēdienkartei, dzīvā organisma šūnai un dzīvei; tā ir visam, kam ir sastāvdaļas, ir vizuālie elementi, saskaņas, mācību priekšmeti, ēdieni, ķīmiskie elementi vai dzīves periodi.” (4, 6.lpp.)

Labas kompozīcijas pazīme ir :

- vienotība (tā ir kā vienots veselums- ne ko pielikt ne atņemt),
- izteiksmīgums (kompozīcija ir izteiksmīga, tā skatītājā izraisa pārdzīvojumu),
- oriģinalitāte (kompozīcija ir oriģināla, tā ir sava autora personības atspulgs). (4, 6.lpp.)

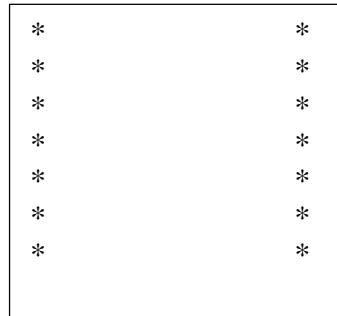
Lai būvētu māju, ir nepieciešams tās projekts jeb plāns: jāparedz, cik liela tā būs, kam kalpos, cik cilvēku tajā dzīvos, tad kādas būs telpas un tā jo projām. Uzcelt māju pēc standartprojekta nav māka, tā tas ir arī rokdarbos. Kompozīcija ir rokdarba, sastāvdaļa, elementu savstarpējais kārtojums, ieceres un idejas izteikšanā. To iespējams izteikt skicē. (23, 46.lpp.)

Nereti mēs dzirdam par dažādiem tekstilizstrādājumiem slavinājuma vārdus „cik labi izskatās” tas nozīmē, ka ar kompozīciju viss ir kārtībā nekas nav lieks, un nekā nav par maz, viss ir savās vietās un tādu efektu var panākt izmantojot visus kompozīciju veidojošos priekšnosacījumus. (23, 46.lpp.) Sākot veidot jebkuru darbu, jāzina, ka kompozīciju veido-punkts, līnija, rūtojums, faktūra, kā arī bez šaubām krāsa. ”Tekstilā punkta forma ir nosacīta; tas var būt aplis, spirāle, kvadrāts” (28, 10.lpp.) Tos var izmantot veidojot malu kompozīciju ,centra, laukuma, augošo, dilstošo, diagonālo kompozīciju. Galvenais, lai kompozīcija nebūtu haotiska. Pieturoties pie kompozīciju veidošanas pamatprincipiem darbā var panākt harmoniju. Darba autore piedāvā savus izstrādātos laukuma kompozīcijās variantus. Ka to var redzēt attēlos Nr. 2.3. Punkti veido līnijas, savukārt līnijas laukumu.

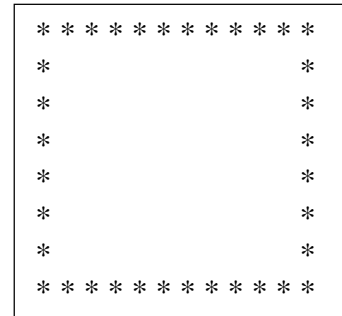
Laukuma kompozīcijas veidi.

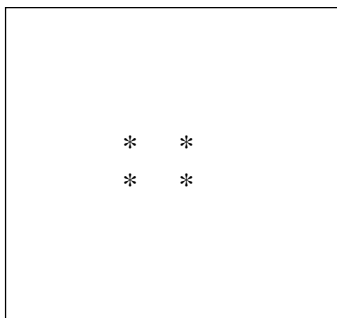
Malu kompozīcija

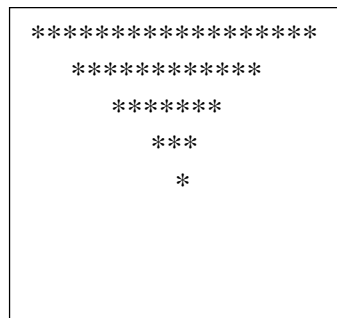
Malu kompozīcija

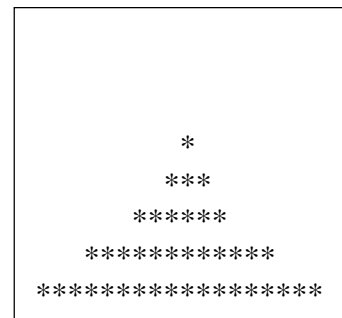
Malu kompozīcija

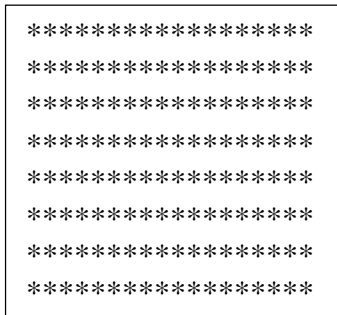
Centra kompozīcija

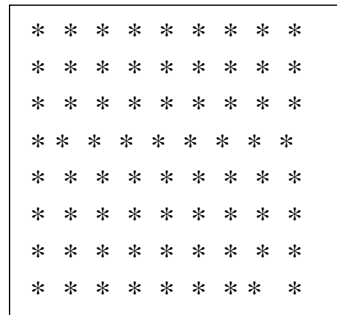
Dilstoša kompozīcija

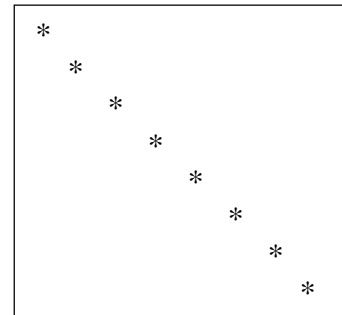
Augoša kompozīcija

Līniju ritmu kompozīcija

Laukuma kompozīcija

Diognālā kompozīcija

2.3 att.

Punktu var veidot jebkurš elements ziedi vai etnogrāfiskie simboli. Punktus mēs varam redzēt it visur tikai dažādās formās un no tiem varam veidot kompozīciju. ”Trīs galvenie avoti, no kuriem smeļas veidojot radošo darbu kompozīciju, ir daba, etnogrāfija, māksla. Iedvesmas avots var būt arī arhitektūra un visa mums apkārt esošā priekšmetiskā vide.” (28, 7.lpp.) Veidojot kompozīciju liela loma ir arī krāsai.

Mēs cits no cita atšķiramies gan vizuāli, gan pēc rakstura un temperamenta. Jāatceras, ka tas, kas pietāv citiem ne vienmēr pietāvēs mums. Krāsu prieks, krāsu saskaņa, pretmeti bagātina materiālo pasauli. Bieži vien ar vārdu „Skaists”, novērtējam krāsas, to salikumu. (18, 14.lpp.) Ne

tikai materiāla un rotājuma saskaņa, bet arī krāsa, ir viens no atzinuma kritērijiem. Krāsām ir sava valoda, tās var būt:

- gaišas, optimistiskas, darboties rosinošas,
- drastiskas, rotaļīgas, pat trakulīgas,
- līdzsvarotas, mierīgas, harmoniskas,
- smagnējas drūmas apnicīgas. (23, 43.lpp.)

Tātad krāsas ietekmē mūsu garstāvokli, darboties un strādāt gribu, vēlēšanos atpūsties. Atsevišķi katra krāsa ir skaista. Grūtības rodas, tikai rindojot vienu krāsu pie otras. Tad veidojas gan labi, gan slikti, pat neglīti krāsu salikumi. Redzi nogurdina spilgti, griezīgi kontrasti, arī tieši pret krāsu salikumi. Krāsas tumšo un gaišo toņu maiņa, bet acīm arī netiek pelēcība, grūti saskatāma robeža starp gaišo un tumšo.

Labu krāsu toņu saskaņu sauc par harmoniju.

Ir divi krāsu saskaņošanas pamat paņēmieni:

- analogija (līdzība, atbilstība),
- kontrasts (krass pretstats). (23, 44.lpp.)

Ja saskaņojam krāsas uz analogijas pamata, iegūstam mierīgu, atturīgu un maigu noskaņu. Laukuma kompozīciju var veidot izmantojot šādu krāsu salikumu principus:

Kontrasta principu- gaišs un tumšs, silts un auksts.

Akcentu- nelielas atšķirīgas krāsas akcents, piemēram, zilos toņus veidotā kompozīcijā ievietot nelielu koši dzeltenas krāsas laukumu.

Tuvo krāsas principu- blakus krāsas nekad neizvēlas tīros toņos.

Melni balto krāsu salikuma principu. (23, 44.lpp.)

Visas šīs zināšanas skolniecēm būs jāizmanto skiču veidošanā un radošā darba izstrādē.

Skiču zīmēšana un tekstiltehniku pārzināšana palīdz praktiskās lietās, kā arī dod izpratni par idejas realizēšanu. Ļoti svarīgas ir arī teorētiskās zināšanas, kuras liek pamatus savas ieceres realizēšanā. Zīmējot skici savam radošajam darbam ir jāparedz jau kādi materiāli un tehnikas tiks izmantotas, un kā tie tiks apvienoti. (5, 4.lpp.)

Pēc skiču zīmēšanas ir jāatlasa veiksmīgākā. Pēc attiecīgās skices ir jāizveido radošā darba izstrādes gaita. Jāaprēķina nepieciešamo materiālu daudzums un jāsaplāno laiks.

Izstrādājuma izgatavošana jau sākas tad kad tiek konstruēta piegrieztne. Izgatavojamā izstrādājuma kvalitāte ir atkarīga no tā, cik precīzi būs uzkonstruēta piegrieztne, aprēķinātas vīļu tiesas.

Diplomdarba tēmas ietvaros mājturību un tehnoloģiju stundās tiks izgatavotas iepirkumu somas, skolnieču brīvi izvēlētā tehnikā. Mājturības un tehnoloģiju ieteicamajā programmā pie sasniedzamajiem mērķiem minēts, ka skolnieces pašas prot izveidot izstrādes plānu un uzkonstruēt piegrieztnes savam izstrādājumam, kā arī patstāvīgi izstrādāt savu radošo darbu.

Darba autore atlasot mācību saturu iepazinās ar 9. klasi, kurā tiks aprobēta diplomdarba tēma. Tika noskaidrots tas, ka meitenes nekad iepriekš nav konstruējušas piegrieztnes izstrādājumiem, tāpēc apgūstamajā saturā tika iekļauta instruktāža par izstrādes secību, gan arī par piegrieztnes konstruēšanas pamatprincipiem. Skolniecēm tiks iedotas darba kartes pēc, kurām viņas varēs vadīties izstrādājot savu radošo darbu. (Skat. 2.pielikumā.)

Pēc mācību satura atlases tiks izveidots mācību plāns, un mācību sasniegumu vērtēšana.

3. TEMATISKAIS PLĀNS MĀCĪBU TĒMAI „KOMBINĒTIE TEKSTILDARBI”

3.1. Vērtēšanas kritēriju izstrāde.

Kā pamatu vērtēšanas kritēriju izstrādei, mājturībā un tehnoloģijās darba autore izmantoja, ieteicamās mācību programmas piedāvāto informāciju.

Skolēna mācību sasniegumi jāvērtē daudzpusīgi un objektīvi, lai realizētu:

- prasību atklātības un skaidrības principu, kontrolējot mācību priekšmeta standartā noteikto obligātā mācību satura apguves pamatprasību apguvi,
- pozitīvo sasniegumu summēšanas principu, reģistrējot pozitīvos sasniegumus visos mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņos – zināšanu iegaumēšanas un sapratnes, to lietošanas un patstāvīgas produktīvas darbības līmenī,
- vērtējuma atbilstības principu, dodot skolēnam iespēju apliecināt savas zināšanas un prasmes visiem mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņiem atbilstošos uzdevumos, jautājumos, piemēros un situācijās,
- vērtējuma noteikšanai izmantoto veidu dažādības principu, izmantojot pārbaudes rakstos, mutvārdos un kombinēti, individuālo un grupas sasniegumu vērtēšanu un dažādus pārbaudes darbus (piemēram, diagnosticējošie darbi, kontroldarbi, praktiskie darbi, projektu darbi, ieskautes, eksāmeni),
- vērtēšanas regularitātes principu, lai skolēnu un viņa vecākus informētu par iegūtajām zināšanām, apgūtajām prasmēm un mācību sasniegumu attīstības dinamiku,
- vērtējuma obligātuma principu, izvirzot prasību, lai skolēns iesaistītos mācību procesā un iegūtu savām spējām atbilstošu vērtējumu.

Vērtētājs var būt: pats skolēns, klasesbiedri, skolotājs (iekšējā vērtēšana); skolas administrācija, vecāki, eksperti, valsts un pašvaldības institūcijas (ārējā vērtēšana).(35)

Vērtēšana ir mācību procesa sastāvdaļa, tāpēc veicama visā mācību laikā, izvēloties piemērotāko vērtēšanas vietu mācību procesā, vērtēšanas mērķi, vērtēšanas metodisko paņēmieni, vērtējuma atspoguļošanas veidu ”.

„Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīcā” norādīts, ka vērtēšana izglītības sistēmā ir procedūra, kurā nosaka skolēnu zināšanu, prasmju un iemaņu atbilstību izglītības programmām noteiktam mācību satura apguves līmenis, t.i. atbilstību standarta prasībām izglītībā. (20, 187.lpp.)

Diplomdarba autore, skolēnus visās mājturības un tehnoloģiju stundās līdz radošā darba beigšanai vērtēs ar ieskaitīts un neieskaitīt, jo uzskata, ka gala rezultāts parāda visu stundu laikā paveikto un atspoguļo skolnieču zināšanas un katras stundas vērtēšana ar atzīmi nav nepieciešama. Izstrādātos vērtēšanas kritērijus gala rezultātam skat. tabulā Nr. 4.4.

3.2. Tematiskais plāns 9. kl. Mācību tēmai „Kombinētie tekstildarbi.”

Stundu skaits	Stundas tēma	Mērķi	Uzdevumi	Kas tiek vērtēts ?	Vērtēšanas kritēriji	Izmantotās metodes
1st.	Ievadstunda. Tekstils, Kompozīcija, Krāsa, ierosmes avoti. 06.02.2008	Izglītojošais: noskaidrot zināšanas par tekstilu, krāsām un kompozīciju. Audzinošais: veicināt skolēnu, vēlmi iedziļināties tekstā un atrast sev vajadzīgo, un svarīgāko. Attīstošais: attīstīt spēju darboties grupā.	Darbs ar tekstu, kurā ietverta informācija par tekstilu. kompozīciju, krāsu, iedvesmas avotiem (skolnieces strādā pa 2) Pēc teksta izlasīšanas, skolnieces atbild uz dotajiem jautājumiem. 1)Ko jaunu uzzināji lasot tekstu. 2)Kas ir tekstils? 3)Kas ir kontrasta krāsas? 4)Kas var kalpot par iedvesmas avotu? 5)Uzzīmē 4 laukuma kompozīcijas veidus.(centra, malu, diagonālo, pēc izvēles)	Klausīšanās Aktivitāte Uzdevuma izpilde. Attieksme	Skolnieces vērtē ar ieskaitīts, neieskaitīts. Ja strādā ar tekstu un izpilda uzdoto uzdevumu tad ieskaitīts. Ja neatbild uz dotajiem jautājumiem tad neieskaitīts.	Pārrunas, darbs pāros, uzskate.
1st.	Kombinētie tekstildarbi pētījums. 06.02.2008	Izglītojošais: mācīt analizēt un novērtēt tekstila izstrādājumu. Audzinošais: attīstīt sadarbības spējas (prasmi strādāt grupā) Attīstošais: veicināt sava viedokļa veidošanos, izteikšanās	Tiek doti tekstila izstrādājumi(somas), kuri ir izstrādāti dažādās tehnikās, tādā veidā radot priekšstatu kas ir kombinēti tekstildarbi. Somas jāizpēta, jāanalizē un jāpasaka: a) Kāda tehnika šajās somās ir galvenā? b) Ko vēl zināms par šeit izmantotajām tehnikām, krāsām, materiālu? c) Kas tajā pozitīvs, kas	Vērtēts tiek darbs stundā, uzdevuma izpilde.	Tiek vērtēts ar ieskaitīts neieskaitīts. Lai būtu ieskaitīta stunda, meitenēm jāatbild un jāatbild uz jautājumiem. Neieskaitīts tad ja meitenes neatbild uz visiem jautājumiem.	Pārrunas, grupu darbs, situācijas analīze.

			negatīvs, kas izraisa interesi? d) Kādu iespaidu soma atstāj? Patīk, nepatīk. e) Ko domāju par somu izstrādes kvalitāti			
2st.	Skiču veidošana lielajam darbam. 13.02.2008	Izglītojošais: apgūt zināšanas par skiču veidošanu. Audzinošais: audzināt patstāvību Attīstošais: attīstīt fantāziju.	Grupās pa 3 un 4 izdomā 1 tēmu, pēc kuras varētu veidot iepirkuma somas. Jāizveido 10 skices ,kurās būtu redzamas krāsas, kompozīcija, un tehnikas, kurās tiks veidota katra izstrādājuma detaļa.	Darbs stundā Skices	Skices tiks vērtētas ar ieskaitīts neieskaitīts Jābūt vismaz 6skicēm, glīti izstrādātām, precīzām līnijām, jāzina tehnikas, kuras tiks izmantotas. Ieskaitīts ja visas prasības ir izpildītas. Neieskaitīts ja nav vismaz 6 skices.un ja ir 6, bet nekvalitatīvas.	Heiristiskā metode, instruktāža, demonstrējums.
1st.	Plāna veidošana radošajam darbam. 20.02.2008	Izglītojošais- veidot prasmi, plānot savu darbu. Audzinošais – audzināt patstāvību. Attīstošais – veicināt radošas personības attīstību	Izveidot plānu. Somas izstrādes secību. Veidot radošo darbu.	Darbs stundā Plāns	Vērtē ar ieskaitīts neieskaitīts, ja ir izveidots plāns kā izstādās somu, tad ieskaitīts.Ja ir iesākts un nepabeigts plāns un neatbilst izstrādes secībai tad neieskaitīts.	Instruktāža, heiristiskā.
1st.	Piegrieztņu veidošana radošajam darbam. 20.02.2008	Izglītojošais: apgūt veidot piegrieztnes pēc skices. Audzinošais: veicināt pacietību Attīstošais: attīstīt uzmanību (vērtīgumu, precizitāti darbos)	Izveidot piegriezti savam izvēlētajam izstrādājumam. Veidot radošo darbu.	Darbs stundā Piegrieztne	Piegrieztnes tiks vērtētas pēc precizitātes, atbilstība skicei. Ieskaitīts neieskaitīts Ieskaitīts tad ja piegrieztne ir izveidota līdz galam. Neieskaitīts ja piegrieztne ir iesākta un nepabeigta, kā arī ja ir pabeigta, bet neatbilst skicei un nav precīza.	Praktiskā darba metode, pedagogiskais jeb didaktiskais zīmējums, instruktāža.
	Individuāli radošā darba izstrāde.	Izglītojošais: iemācīt prasmi, strādāt patstāvīgi.	Veidot radošo darbu.	Attieksme pret veicamo	Vērtē ar ieskaitīts, neieskaitīts.Ja darba	Praktiskā darba metode, instruktāža, pārrunas.

8st.	05.03.2008 12.03.2008 19.03.2008 02.04.2008	Audzinošais: audzināt patstāvību. Attīstošais: attīstīt sīko roku muskulatūru.		darbu	veidošana atbilst plānam tad ieskaitīts. Ja nestrādā pēc plāna tad neieskaitīts.	
1.st.	Radošā darba sagatavošana vērtēšanai.	Izglītojošais: apgūt zināšanas par izstrādājuma noformēšanu vērtēšanai. Audzinošais: audzināt patstāvību. Attīstošais: attīstīt rūpīgumu.	Noformēt darbu vērtēšanai. Izgludināt, nostiprināt visus diegu galus, iztīt ja tas ir netīrs.	Attieksme pret veicamo darbu.	Ja soma, tiek kārtīgi izgludināta un netiek nomētāta, tad ieskaitīts. Ja soma tiek nomētāta un netiek gludināta tad neieskaitīts.	Instruktaža, praktiskais darbs.
1st.	Radošo darbu vērtēšana 09.03.2008	Izglītojošais: apgūt kā analizēt un novērtēt savu un citu darbus. Audzinošais: attīstīt spēju novērtēt (izvērtēt) savu un otra skolēnu darbu. Attīstošais: attīstīt prasmi pamatot (aizstāvēt) savu viedokli.	Sagatavot vērtēšanai savus darbus. Pēc izveidotajiem vērtēšanas kritērijiem novērtēt savu darbu.	Radošais darbs (somas)	10 balles. Darbu vērtē pēc: Attieksmes 1p. Atbilstības skicei 1p. Radošums 1p. Rūpīgums(diegu gali ir noslēpti, izgludināts, tīrs)2p. Atbilstība tēmai. 1p. Tehniku izpildes pareizība 2p. Pabeigts līdz galam 2.p	Pārrunas, pašvērtējums.

4.PEDAGOĢISKĀ IZMĒĢINĀJUMA DARBĪBAS APRAKSTS UN IEGŪTO REZULTĀTU ANALĪZE

4.1. Skolēnu darbības apraksts un rezultātu izvērtējums.

Autores aprobētā diplomdarba tēma ir „Mācību metodes tēmas „Kombinētie tekstildarbi” apguvei mājturībā un tehnoloģijās 9.klasē”, tika veikta Rīgas Imantas vidusskolā, 9.klasē. Tēmas apguvei tika paredzētas 16 stundas, no tām 2 - teorētiskās un 14 - praktiskās.

Pirmā stunda: „Tekstils, kompozīcija, krāsa,(zināšanu nostiprināšana)”.

Stunda bija veltīta jaunās tēmas apguvei, pirmo stundu skolotāja sāka ar zināšanu nostiprināšanu un pārbaudi par kompozīciju, un krāsām. Tā kā kompozīcijas pamati un krāsu mācība ir iekļauta mācību programmā jau iepriekšējās klasēs, teksts par kompozīcijas nozīmi tekstila izstrādājumos un krāsu nozīme bija kā atkārtojums. Skolēnu atbildes liecināja par apgūtā aizmirstānu. Tomēr stundas gaitā aizmirstās zināšanas tika atgūtas un precizētas. Skolēniem ir tendence, atbildot uz jautājumiem, atbildēt ar tiem pašiem vārdiem, kā ir rakstīts tekstā. Uz jautājumiem par tekstilu un par krāsām skolnieces bija pārrakstījušas tekstu, tā arī īsti neizprotot to. Uzdevumu sarakstā tika iekļauti tādi uzdevumi, kā uzzīmēt laukumu veidus, kuri bija doti. Ar šo uzdevumu grūtāk veicās Inesei un Diānai, neviens laukuma kompozīcijas veids netika uzzīmēts pareizi. Kad skolnieces beidza risināt uzdevumus, skolotāja visus jautājumus izskaidroja, rādot priekšā planšeti, uz kuras var redzēt laukuma kompozīcijas veidus, un krāsu apli. Uz jautājumu, ko jaunu uzzināji lasot šo tekstu, vairākas skolnieces atbildēja: „To, ka pirms mūsu ēras dzīvnieku ādas sašuva ar matiem, augu šķiedrām un dzīvnieku cīpslām.”

Nodarbības noslēgumā, izmantojot pašas veidotās somu skices, kurās it labi redzams laukuma kompozīcijas veids un krāsu salikums, skolotāja rādīja un skaidroja, kā būtu jāizskatās viņu veidotājām skicēm, tas ir, precīzām līnijām, jāievēro kompozīciju veidojošie nosacījumi, kā arī krāsām jābūt saderīgām.

Secinājumi. Stundas mērķis tika sasniegts - skolēni ir atkārtējuši un nostiprinājuši zināšanas par tekstilu, kompozīciju, krāsām un iedvesmas avotiem. Darba temps bija labs, dažas skolnieces uzdevumu veica ātrāk nekā tas bija paredzēts. Stundas vērtējums visām skolniecēm ir „ieskaitīts”.

Otrā stunda. „Kombinētie tekstildarbi (pētījums)”.

Šajā stundā skolnieces strādāja grupās. Stunda bija vērsta uz to, lai skolnieces iemācītos analizēt, cita veidotu darbu, izprastu, kas ir kombinēts tekstildarbs, kā arī, izdarot secinājumus, par darbu. Stundas laikā bija jaušama interese par uzdoto uzdevumu. Skolnieču domas dalījās par izstrādājumiem, gaumes ziņā. Somā, kurā tika izmantota aušanas tehnika un

šūšana, visas grupiņas, analizējot šo somu, secināja, ka austais gabaliņš ir izšūts. Kad visas somas tika izanalizētas, katra grupiņa pauda savu viedokli un sniedza atbildes uz jautājumiem. Katras grupiņas viedoklis par katru somu bija atšķirīgs. Skolniecēm grūtāk gāja ar sava viedokļa pamatošanu, kāpēc viņām šī soma patīk vai nepatīk. Pārrunājot jautājumu, kāpēc viens izstrādājums patīk vairāk nekā otrs, meitenes nonāca pie secinājuma, ka vienai somai nepatīk krāsu salikums, vai arī otrādi - krāsu salikums patīk. Skolnieces atzina, ka agrāk tāda veida darbu nav darījušas, un arī to, ka šis darbs ļoti patika, un viņas vēl vēlētos līdzīgu.

Secinājumi. Stundas mērķis tika sasniegts, skolnieces guva priekšstatus par izstrādājuma analīzi un iemācījās pamatot savu viedokli. Stunda tika vērtēta ar ieskaitīts un neieskaitīts. Tā kā skolnieces strādāja ar interesi un aktīvi, visām skolniecēm stunda tika ieskaitīta.

Trešā stunda, balstoties uz pirmajā stundā atkārtotajām zināšanām, tika veidotas skices radošajam darbam. Sintija, zīmējot savas skices, izmanto tuvo krāsu principu, vairāk dominē sarkani, oranži un rozā toņi, kompozicionāli tiek izmantota centrālā laukuma kompozīcija, skices tiek zīmētas tēmas “Ziedu stilizācija” ietvaros. Attieksme pret darbu ir nopietna, skices tiek izstrādātas precīzi un rūpīgi.

Egija, zīmējot savas skices, izmanto tumšos toņus. Dažās skicēs dominē tikai melno krāsu toņi, tumši sarkani un pavisam melni. Skolniece izmanto vairākas laukuma kompozīcijas veidus. Izmanto tēmu “Ziedu stilizācija” un “Ģeometriskās figūras”. Skolniece strādā rūpīgi.

Vivita vairāk izmanto spilgtus krāsu toņus, skicēs dominē sarkana, zila, zaļa, oranža krāsa. Skolniece izmanto klājošo laukuma kompozīciju. Skices tiek zīmētas tēmas “Ziedu stilizācija” un “Augļi un dārzeņi” ietvaros. Skolniece strādā rūpīgi un ar centību.

Elīna, zīmējot savas skices izmanto tuvo krāsu principu, oranžs, dzeltens, skices tiek zīmētas izmantojot centrālās kompozīcijas principu. Skolniece visas skices zīmē tēmas “Ziedu stilizācija” ietvaros. Meitene strādā rūpīgi.

Nila, zīmējot skices, izmanto zaļos un sarkanos toņus (pretkrāsas) izmanto centrālo kompozīcijas pamatprincipu. Izvēlētā tēma ir “Augļi un dārzeņi” un “Ziedu stilizācija”. Strādā rūpīgi, tikai daudz laika patērēja runāšanai un idejas realizēšanai.

Agnese G. ir Nilas draudzene, tāpēc skices sanākušas līdzīgas. Izmantoti dažādi krāsu toņi. Arī kompozīcija tiek veidota līdzīgi kā draudzenei - centrālā. Izvēlētā tēma ir “Augļi un dārzeņi”, skices tie zīmētas rūpīgi.

Jūlija, zīmējot skices, izmanto ahromātiskās krāsa, skices vairāk tiek veidotas, izmantojot centrālo laukuma principu. Izvēlētā tēma ir “Ziedu stilizācija”. Skolniece skices zīmē rūpīgi 2 stundu laikā uzzīmē 12 skices.

Diāna, skices zīmējot, izmanto sarkanus un pelēkos krāsu toņus. Izmantota centrālā kompozīcija. Meitenei īpaši nepadodas zīmēšana, tāpēc skicēm ir slikta kvalitāte. Bet skolniece strādā centīgi. Izmantotā tēma ir “Ziedu stilizācija”.

Elīna E., zīmējot izmanto rozā un sarkanās krāsas. Izmanto centra kompozīciju. Tēma “Ziedu stilizācija” un „Augļi un dārzeņi”. Strādā rūpīgi. Skices ir glītas.

Santa zīmējot izmanto rozā un melnās krāsas. Izmēģina vairākus laukuma kompozīcijas veidus. Zīmējot uzmanību pievērš sīku detaļu izstrādei. (kabatiņām, rāvējslēdzējiem, pogām). Strādā rūpīgi un izmanto tēmu “Ziedu stilizācija”.

Inese, zīmējot skices, izmanto spilgtas krāsas sarkanas, zilas, zaļas, skicēs netiek ievēroti kompozīcijas pamata nosacījumi. Skolniece strādā centīgi, neskatoties uz to, ka skices izskatās haotiskas. Atsevišķi ar Inesi tiek pārrunāti kompozīciju veidojošie pamatprincipi.

Secinājumi. Stundas mērķi tika sasniegti. Skolnieces uzzīmēja 8 skices, no kurām izvēlējās vienu, pēc kuras tiks veidota soma. Izvērtējot skices, varēja redzēt, ka meitenes labi izprot kompozīcijas pamatprincipus, kā arī krāsu salikumus. Tā kā skolnieces rūpīgi un centīgi strādāja un bija uzzīmējušas 8 skices, kas tika prasītas, stunda visām tika ieskaitīta.

Piektā stunda. Balstoties uz iepriekšējā stundā izveidoto skici savam radošajam darbam, skolnieces šīs stundas ietvaros veidoja plānus somas izstrādāšanai. Tā kā iepriekš viņas to nebija darījušas, skolotāja iedeva darba lapas, kur bija parādīta secība, kā jāplāno darbs. Stunda bija visai sarežģīta, jo skolnieces savus izstrādājumus veidoja katra savādākā tehnikā. Darba lapās bija parādīts, kā veidot somu, kurā ir izmantota šūšana un aplikācija. Egijai soma tiks veidota šūšanas un apdrukas tehnikās, tas nozīmē, ka viņai vispirms soma ir jāsašuj un tad jāapdrukā, bet meitenēm, kurām bija izšūšana un šūšana, pamatdetāļas vispirms jāizšuj un tad jāšuj ar šujmašīnu. Programmā norādīts, ka šīs tēmas ietveros skolniecēm pašām ir jāmaks plānot sava darba izstrādes secība. Darba autore bija rēķinājusies ar to, ka vismaz daļa skolnieču plānu izstrādās patstāvīgi. Darba kartes tika izstrādātas, lai atvieglotu skolotājas darbu. Likās, ka meitenes darba kartes nemaz nelasa, nemitīgi tika uzdoti jautājumi: Kā man darīt? Kas tālāk jādara? Visgrūtāk ar plāna izveidi veicās Viviānai un Diānai. Tomēr līdz stundas beigām meitenes tika ar to galā.

Šūšanas izstrādes laikā meitenēm radās jautājums, kas ir līmdrēbe jeb flizelīns, un kāpēc tas jālīmē pie jostas?

Secinājumi. Stundas laikā tika sasniegts mērķis. Skolnieces apguva darba plāna veidošanas pamatprincipus. Netika sasniegts izvirzītais audzinošais mērķis - audzināt patstāvību. Skolnieces patstāvīgi nestrādāja, nemitīgi tika uzdoti jautājumi, neskatoties uz to, ka katrai meitenei tika iedots paraugs. Stunda tika vērtēta ar „ieskaitīts” un „neieskaitīts”.

visām skolniecēm stunda tika ieskaitīta, jo visas izveidoja izstrādājuma izstrādes secību savam radošajam darbam.

Sestā stunda. Iepriekšējā stundā plāna veidošanā tika iekļauti piegrieztņu veidošanas pamatprincipi. Stundas sākumā skolotāja izstāstīja un uzzīmēja uz tāfeles, kā veidot piegrieztņi somai ar vienu sānu vīli un locījumu apakšējā malā. 9 skolnieces no 11 izvēlējās veidot somu ar 2 sānu vīlēm, skicēs viņas to nebija atveidojušas, skolotāja nebija cerējusi uz tādu skolnieču izvēli, tāpēc stāstīja un zīmēja uz tāfeles vēlreiz piegrieztņi somai ar 2 sānu vīlēm. Tā kā skolniecēm bija vienādas zināšanas šūšanā un piegrieztņu konstruēšanā, tika uzdoti dažādi, it kā pašsaprotami, jautājumi, piemēram: cik pamat piegrieztņu vajag, vai priekšai un aizmugures daļai jābūt atsevišķi? Santa un Sintija katrai somas detaļai bija uzkonstrējušas piegrieztņi un piegriezušas. Ja skolotāja teikusi, ka vajag katrai lencītei 2 daļas, tad viņas uz papīra bija nomērījušas 4 vienādas detaļas un izgriezušas, jo nebija ne jausmas kā piegrieztnes tiek liktas uz auduma. Skolnieces nebija aprēķinājušas, ka audumu loka uz pusēm un ka viņām būtu pieticis arī ar jostiņas detaļu un vienu pamatdetaļu.

Grūtāk gāja ar piegrieztņu uzlikšanu uz auduma. Darbu apgrūtināja arī tas, ka klasē ir tikai 1 gludeklis, uz kuru skolniecēm bija jāgaida rindā. Skolnieces darbojās ar lielu atbildību. Pirms grieza ārā, pārjautāja, vai ir atliktas vīļu tiesas pareizi un pa kuru līniju griezt. Stunda bija aktīva, tomēr iecerētais stundas laikā netika paveikts. Piegrieztņi izveidoja visas skolnieces, bet piegrieza tikai Egija, Elīna un Santa. Nākamajā stundā tām meitenēm, kuras nepaspēja, bija jāturpina.

Secinājumi. Izvirzītais stundas izglītojošais mērķis - apgūt zināšanas veidot piegrieztnes pēc skices - ir sasniegts. Pēc plāna stundā bija paredzēts piegrieztnes uzlikt uz auduma un piegriezt šis mērķis netika sasniegts. Nojaušams, ka nākamā stunda būs vēl aktīvāka nekā šī, jo skolnieces tiks apmācītas darboties ar šujmašīnu. Stunda visām skolniecēm tika ieskaitīta. Skolniecēm pret veicamo darbu bija labvēlīga attieksme.

Septītā stunda. Stunda sākās kā iepriekšējās turpinājums. Skolnieces, kuras nebija paspējušas pagājušā stundā piegrieztnes uzlikt uz auduma un piegriezt, darīja to šajā stundā. Tā kā Egija to bija jau izdarījusi, skolotāja palūdza paskaidrot klases biedrenēm, kā viņa to paveica. Elīna un Santa mācījās darboties ar šujmašīnu. Skolotāja stāstīja par šujmašīnas svarīgākajām detaļām (kuģīti, spolīti, pedāli, adatu). Sākumā meitenes trenējās šūt taisnu vīli, kā arī kontrolēt pedāļa spiešanas stiprumu. Abām skolniecēm tas aizņēma visu mācību stundu. Skolnieces iemācījās ievērt pareizi diegu šujmašīnā, izņemt kuģīti, uztīt diegu uz spolītes, kā arī nošūt taisnu vīli. Kad Egija bija beigusi skaidrot klasesbiedrenēm, kā izveidoto piegrieztņi pārnest uz auduma, viņa ķērās pie šujmašīnas izpētes, skatījās, kā darbojas Santa, un izteica vēlēšanos pati apgūt šūšanas mākslu, kas viņai arī izdevās.

Pārējās meitenes darbojās vienādā ātrumā. Neilgi pirms stundas beigām bija pabeigušas griezt pamatdetaļas. Stunda bija aktīva. Visas skolnieces strādā ar lielu atdevi.

Astotā stunda ir turpinājums iepriekšējai. Šajā stundā bija vērojama patstāvīga skolnieču darbošanās. Elīna, neuzdodot vairāk jautājumus, sāka piegriezt aplikācijas detaļas savai somai un stundas beigās pie tām pielīmēja arī līmdrēbi, un piediedza pie pamatdetaļas. Savukārt, Santa sāka ar pērlītēm izšūt somas pamatdetaļu. Viņa, tāpat kā Elīna strādāja patstāvīgi.

Pēc skolotājas dotajām instruktāžām arī Vivita un Elīna sāka izšūt somas pamatdetaļas. Jūlija sāka tamborēt somas pamatdetaļu. Šīs stundas laikā lielāku uzmanību skolotāja veltīja Nilai, Agnesei G. un Diānai, jo viņas bija jāapmāca šūt ar šujmašīnu. Tas bija diezgan sarežģīti, jo meitenes nenopietni izturējās pret darbu. Apmācības laikā meitenes nolauza šujmašīnai adatu. Līdz stundas beigām ar šujmašīnu šūt bija iemācījušās tikai Diāna un Elīna G., Nilai būs jāturpina nākamajā stundā - jātrenējas nošūt taisna vīle. Kopumā ņemot, skolnieces strādāja patstāvīgi un centīgi.

Secinājumi. Stundas izglītojošais mērķis tika sasniegts skolnieces apguva iemaņas somu darināšanā dažādās tehnikās. Stunda visām skolniecēm tiek ieskaitīta, skolnieces abu stundu laikā diezgan daudz paveica, paveiktais atbilst plānam. Jārod iespēja skolniecēm pašām atrisināt neskaidros jautājumus, jo mācību programmā ir teikts, ka meitenes šīs tēmas ietvaros pašas prot analizēt un risināt neskaidros jautājumus kas radušies veidojot patstāvīgo darbu.

Devītā un desmitā stunda. Šīs stundas bija iepriekšējo stundu turpinājums. Meitenes jau patstāvīgi veica savu darbu. Šajā stundā Egija sāka šūt somu ar šujmašīnu, jo iepriekšējā jau visu bija sadiegusi. Skolniecei šūšana ar šujmašīnu diezgan labi padodas. Egija abas stundas strādāja patstāvīgi. Līdz otrās stundas beigām skolniece bija pabeigusi šūt somu, kuru nākamajā reizē sāks jau apdrukāt. Šajā stundā arī Nila sāka veidot rotājumu savai somai. Ar šo meiteni sanāca neliels pārpratum, pirms darba sākšanas skolniecei skolotāja sniedza nelielu instruktāžu par to, ka pie aplikācijas detaļas ir jāpielīmē līmdrēbe. Skolniece nebija kārtīgi sapratusi un aplikācijas detaļu ar PVA līmi pielīmēja pie somas pamatdetaļas, kuru pēc tam nācās noplēst un izveidot no jauna. Tad ar skolotājas palīdzību pie aplikācijas detaļas tika pielīmēts līmaudums, un otrās stundas laikā skolniece varēja turpināt darbu, piediegt aplikācijas detaļu pie somas pamatdetaļas, un sākt to piestiprināt ar šujmašīnas zig-zag dūrienu. Arī ar Vivitu bija sarežģījumi. Skolniecei nebija skaidrs, kā jālīmē līmdrēbe, un kā uzsākt aplikācijas piestiprināšanu. Kad skolniece bija aplikācijas detaļas sagatavojusi, tad otrajā stundas pārī sāka to piestiprināšanu ar šujmašīnu. Skolniecei šūšana ar šujmašīnu gāja diezgan lēni šajā stundā paspēja piestiprināt tikai pusi no paredzētā. Skolniece strādāja rūpīgi un ar lielu atbildību. Pārējās meitenes šajās stundās turpināja iepriekšējā stundā iesākto. Abas

praktisko nodarbību stundas bija aktīvas. Skolnieces ik pa laikam uzdeva neskaistos jautājumus.

Secinājumi. Stundas mērķis tika sasniegts. Skolnieces apguva iemaņas un zināšanas dažādās tekstiltehnikās. Stunda visām skolniecēm tika ieskaitīta, jo skolnieces paveica to ko bija ieplānojušas. Ieteikumi turpmākajai skolotājas darbībai : visām skolniecēm pirms stundas būtu jāizstāsta kā pielīmēt līmdrēbi pie auduma, lai nesanāktu dažādi pārpratumi.

Vienpadsmitā un divpadsmitā stunda bija turpinājums iepriekšējām stundām. Šajā stundā skolotāja deva nelielas instruktāžas Egijai, par to, kas būtu viņai jādara. Tā kā skolniece nekad iepriekš nebija strādājusi apdrukātas tehnikā, viņa pirmās stundas laikā trenējās uz auduma gabaliņiem realizēt savu ideju, strādāja gan ar trafaretiem, gan ar otu. Otrās stundas laikā skolniece paveica pusi no iecerētā rotājuma. Arī šajā stundā skolniece strādāja patstāvīgi.

Nīla pagājušajā stundā piestiprināja aplikācijas detaļu ar šujmašīnu pie pamatdetaļas un pirmajā stundā aplikācijas detaļai izveidoja rotājumu ar fliteriem, otrajā pāra stundā meitene sadiedza somas pamatdetaļas. Skolniece stundas laikā daudz runāja, tāpēc arī nepaspēja sašūt somu ar šujmašīnu. Tāpat viņas draudzene Agnese G. stundas laikā izveidoja tikai rotājumu aplikācijai. Meitenēm šī stunda tika ieskaitīta, jo viņu izdarītais atbilst plānam.

Vivita pagājušajā stundā beidza izšūt rotājumu savai somai, kurš atradīsies uz somas kabatas. Skolniece šajās stundās sašuva kabatu ar šujmašīnu, un nākamajā reizē, kad tiks pabeigta somas šūšana, kabata tiks pievienota somai. Skolniece strādāja patstāvīgi.

Jūlija pagājušajā stundā beidza tamborēt somas pamatdetaļu, un sāka tamborēt ziediņus, ar ko izrotāt somu. Nākamajā stundā meitenei pēc plāna ir paredzēts uzšūt somas iekšpusi.

Diāna šajās stundās pabeidza šūt aplikāciju, un rotāt to ar pērlītēm, pēc plāna nākamajā stundā meitenei soma ir jāpabeidz līdz galam.

Santa, kā katru stundu, rūpīgi strādāja pēc plāna. Skolniecei šajā stundā bija jābeidz izšūt somas pamatdetaļas, un nākamajā reizē soma jau ir jāsašuj ar šujmašīnu.

Inese visas stundas darbojās patstāvīgi. Šajās stundās skolniece eksperimentēja, viņa apdrukāja auduma gabaliņus, somu tā arī neiesāka apdrukāt, jo nejutās vēl gatava, to viņa darīs nākamajā stundā, kad būs ietrenējusies uz paraudziņiem.

Šajās stundās nebija ieradusies Elīna. Pēc plāna šai skolniecei vajadzēja pabeigt rotāt savu somu. Un nākamajā reizē to jau sašūt ar šujmašīnu.

Skolnieces šajās stundās strādāja bez pārtraukuma, lai iekļautos plānā.

Secinājumi. Stundas mērķis tika sasniegts, skolnieces strādāja patstāvīgi un iekļāvās plānā. Skolnieces šajās stundās strādāja daudz aktīvāk nekā iepriekšējās. Visām skolniecēm stunda tika ieskaitīta, jo viss tika izpildīts pēc plāna.

Trīspadsmītā un četrpadsmitā stunda. Šīs stundas ir noslēdzošās, kuru laikā ir jābeidz radošie darbi.

Egija pirmās stundas laikā pabeidza apdrukāt somu. Pēc pārtraukuma, kad soma bija nedaudz nožuvusi meitene piegludināja un satīrīja savu darba vietu. Egija patstāvīgi bija tikusi galā ar savu radošo darbu. Skolniece savu atlikušo brīvo laiku līdz stundas beigām palīdzēja savām klases biedrenēm šūšanas jautājumos.

Inese šajās stundās sāka un pabeidza apdrukāt savu somu. Skolnieces, kurām bija paredzēt šo stundu laikā pabeigt šūt somas, to arī izdarīja, izņemot Elīnu, jo pagājušajā reizē viņa nebija un turpināja to, kas bija jāpabeidz pagājušajā reizē.

Stunda noritēja mierīgi, skolotāja šajās stundās sniedza tikai nelielas instruktāžas. Meitenes strādāja patstāvīgi.

Secinājumi. Stundas un tematiskā plāna mērķis tika sasniegts, skolnieces apguva somu darināšanu dažādās tehnikās, kā arī iekļāvās paredzētajā laikā. Meitenes iemācījās patstāvīgi risināt dažādas problēmas, kuras radās darba izstrādes gaitā, kā arī iemācījās strādāt pēc sastādītā plāna. Stunda visām skolniecēm tika ieskaitīta, jo viņas iekļāvās plānā arī Elīna, kura neizpildīja plānā paredzēto, skolniecei bija attaisnojošs iemesls, kā arī meitenei bija labvēlīga attieksme pret darbu.

Piecpadsmitā stunda. Darbu formēšana vērtēšanai.

Šajā stundā skolnieces gludināja savus darbus, apskatīja vai ir nomaskēti visi diegu gali. Klasē ir tikai 1 gludeklis, tāpēc darbu gludināšana aizņēma visu stundu. Šajā stundā arī Elīna pabeidza šūt somu, tikai nepaspēja to noformēt vērtēšanai. Stunda noritēja mierīgi, īpaša aktivitāte nebija vērojama. Kamēr meitenes gaidīja, kad atbrīvosies gludeklis, viņas mācījās citus mācību priekšmetus. Gludinot savu darbu, Nila neievēroja skolotājas doto instruktāžu, ka gludinot viņai jālieto audums, savādāk izkusīs fliteri, kas tā arī notika. Meitene izkusušos fliterus ātri noārdīja un piešuva jaunus. Un atkal izgludināja, bet šoreiz lietoja auduma gabalu.

Secinājumi. Stundas mērķis tika sasniegts, meitenes apguva zināšanas par izstrādājuma noformējumu. Skolniecēm, it sevišķi Nilai, jābūt apdomīgākai, veicot kādu no darbiem. Bet varbūt tā ir labāk, ka skolniece darba gaitā pieļāva daudz kļūdu, no kļūdām mācās, domājams, ka veidojot nākamo darbu dažādās tehnikās, otrreiz tādu kļūdu nebūs.

Sešpadsmitā stunda. Radošo darbu vērtēšana.

Stundas mērķis bija dot iespēju arī skolniecēm pašām izvērtēt savus darbus. Pēc dotajiem skolotājas kritērijiem. Meiteņu vērtējumus var redzēt 4.4.tab.Skat.48lpp.

Vertēšanas kritēriju tabula.

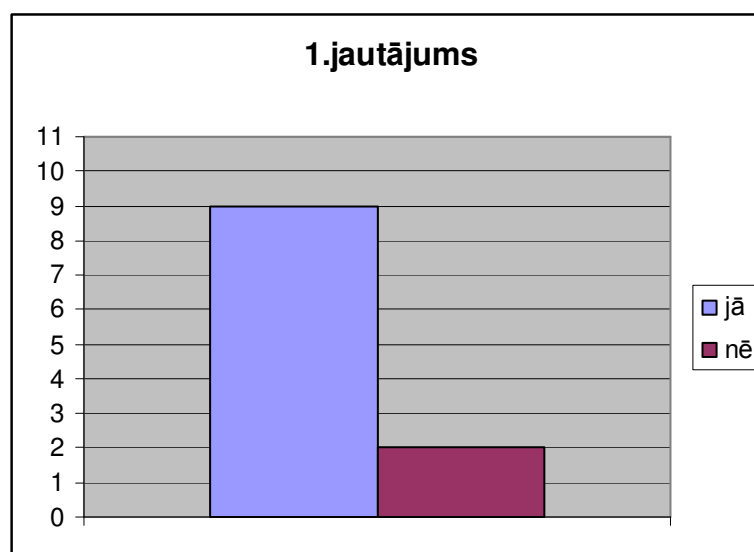
4.4. tabula

Skolnieču vārdi	Attieksme		Atbilstība skicei.		Rūpīgums				Atbilstība tēmai		Tehniku izpildes pareizība				Pabeigts līdz galam				Radšūms		Vertējums
	1p.	*	1p	*	2p	*	1p	*	2p	*	2p	*	1p.	*	2p	*	1p.	*			
Inese	0 p. Darbs tiek nomētāts, neizdara stundā paredzēto, negatīva attieksme, pret veicamo darbu un klasesbiedriem.	*	0p.Pilnībā neatbilst skicei.Ne krāsa, ne kompozīcija, ne forma	*	0,p	*	0 p. Pilnībā neatbilst tēmai piemēram(ja tēma ir ziedi, bet redzami ir dzīvnieki.)	*	0 p. Visas tehnikas ir izpildītas nepareizi	*	0 p. Nav ne kā	*	0 p. Nekas nav pašas izdomāts, soma izstrādāta jau pēc gatava parauga.	*	0 p.	*	0 p.	*	8		
Sintija	0,5p. Darbs tiek nomētāts, bet izpilda stundā paredzēto.	*	0,5 Daļēji atbilst. Forma atbilst skicei. Krāsa un kompozīcija nav tā kā skicē paredzēts.	*	0,5 Redzas diegu gali,, netīrs saburzīts	*	0,5p. Daļēji atbilst tēmai	*	0,5 p. Visas tehnikas ir izpildītas nekvalitatīvi un viena no tām nepareizi	*	0,5 p.Ir izveidots rotājums, bet nav sašūta soma	*	0,5 p. Izmantotas, kāda jau gatava darba fragmenti.	*	0,5 p.	*	0,5 p.	*	7		
Jūlija	1p.Izstrādājums vienmēr ir glīti nolikts, tīrs. pozitīva attieksme pret veicamo	*	1p.Pilnībā atbilst skicei.(krāsa, kompozīcija, forma	*	1p.Diegu gali noslēpti, netīrs, neizgludināts	*	1p. Atbilst tēmai, paskatoties var pateikt kas tā ir par tēmu	*	1p.Viena no izpildītajām tehnikām ir nepareizi izpildīta	*	1p.Somas daļa pabeigta, bet nav piešūta jostiņa	*	1 p. Pašas izdomāta kompozīcija.	*	1p.	*	1 p.	*	9		
Agnese		*		*	1,5.p.Diegu gali noslēpti, tīrs, neizgludināts	*		*	1,5p.Viena no izpildītajām tehnikām ir nekvalitatīvi	*	1,5 p. Pabeigts, bet nav furnitūra	*		*	1,5 p.	*	1,5 p.	*	8		
Elīna		*		*	2p.Diegu gali noslēpti ,tīrs, izgludināts	*		*	2 p. Visas izmantotās tehnikas ir izpildītas pareizi	*	2 p. Pabeigts līdz galam	*		*	2 p.	*	2 p.	*	7		
Egija		*		*		*		*		*		*		*		*		*	10		
Vivita		*		*		*		*		*		*		*		*		*	7		
Dāna		*		*		*		*		*		*		*		*		*	10		
Nīla		*		*		*		*		*		*		*		*		*	7		
Santa		*		*		*		*		*		*		*		*		*	10		
Elīna G		*		*		*		*		*		*		*		*		*	8		

4.2. Anketas apkopojums un analīze

Lai gūtu pilnīgāku izpratni par darba procesu un spētu labāk izvērtēt vai darba autores izmantotās metodes ir sasnieguši iecerēto, tika veikta skolēnu anketēšana, anketu sk. (pielikumā Nr. 4). Anketas mērķis bija noskaidrot skolēnu domas par kopīgajām stundām mājturībā un tehnoloģijās. Anketas aizpildīja 9.a klases skolnieces.

1. Jautājums: „Vai ir mainījusies Tava attieksme pret mājturības stundām? Pamato savu atbildi.”

4.2. att.

Kā redzams 4.2. attēlā, tad lielākā daļa atdzīst, ka viņu attieksme pret mājturības un tehnoloģiju stundām ir mainījusies uz pozitīvo pusi, jo stundas kļuva interesantākas, bija iespēja strādāt grupās.

2. Jautājums: „Vai Tev patika pirmā stunda, kurā lasījāt tekstu par tekstilu, krāsām, kompozīciju (darbs pāros)(pārrunas)? Pamato savu atbildi.”

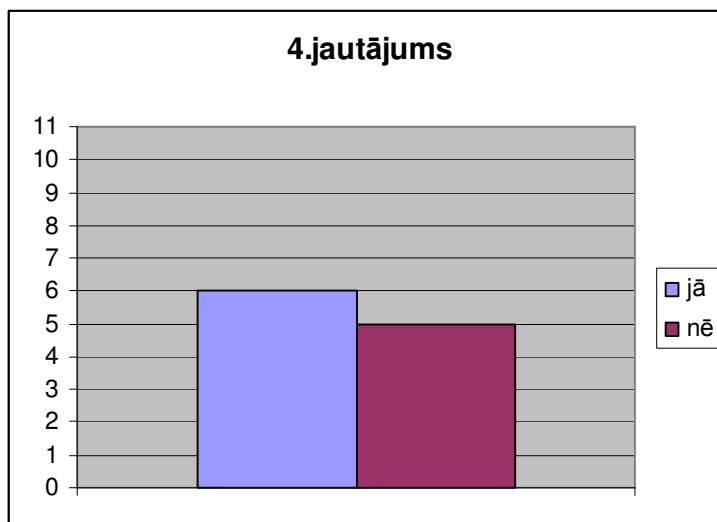
Ar anketas otro jautājumu darba autore vēlējās noskaidrot vai skolniecēm patika pirmajā nodarbībā izmantotās metodes. Visas skolnieces uz šo jautājumu atbildēja vienprātīgi jā. Kā pamatojumu minot darbu pāros, un iespēju pašam atrast atbildes.

3. Jautājums: „Vai Tev patika otrā stunda, kurā pētījāt somas (darbs grupās), (pārrunas)? Stundas tēma- „Kombinētie tekstildarbi”. Pamato savu atbildi.”

Ar 3. anketas jautājumu darba autore vēlējās noskaidrot vai meitenēm patika 2. stunda „kombinētie tekstildarbi”, kur visas strādāja grupās un analizēja dažādas somas. Arī uz trešo anketas jautājumu atbildot meitenes bija vienotas. Kā pamatojumu minot, interesantu uzdevumu, somas pētīšanas, un darbu grupās.

4.Jautājums: „Vai Tev patika stundas, kurās veidojāt skices somām(individuālais darbs)?”

Ar anketas 4. jautājumu darba autore vēlējas noskaidrot vai skolniecēm patika individuālais darbs, kad tika veidotas skices somām. Kā var redzēt 4.3. attēlā šī stunda lielākai daļai meiteņu nepatika, un kā pamatojums bija tas, ka nepatīk zīmēt.

4.3. att.

5. Jautājums: „Vai Tev patika stunda, kurā veidojāt piegrieztas somām? Izstrādājāt somu plānu pēc, kura pagatavojāt somas?(skolotājas sniegtā instruktāža pirms piegrieztņu pagatavošanas) Pamato savu atbildi.”

Ar 5 jautājuma palīdzību tika noskaidrots vai skolniecēm patika stunda, kurā veidoja plānu un piegriezti savām somām un vai palīdzēja tas, ka skolotāja deva instruktāžu pirms darba sākšanas, un zīmēja uz tāfeles piegrieztas konstruēšanas gaitu. Skolnieces atbildot bija vienisprātis, jo nekad nebija konstruējušas un skolotājas instruktāžā palīdzēja saprast konstruēšanas būtību.

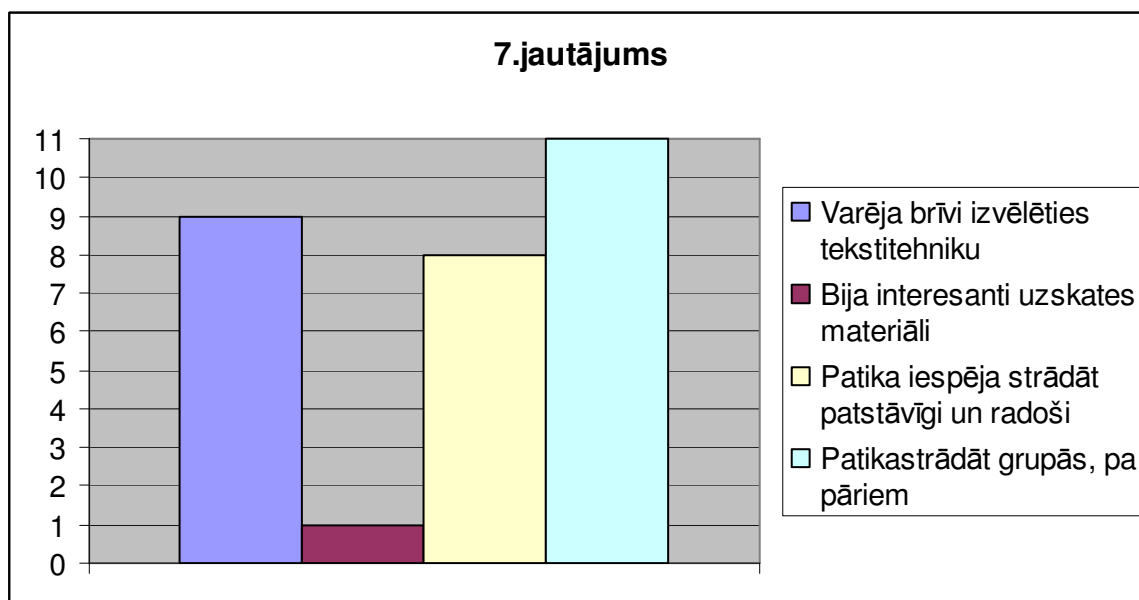
6. Jautājums: „Vai Tev patika stundas, kurās veidojāt radošo darbu (somas)? (praktiskais darbs) Pamato savu atbildi.”

Ar anketas 6. jautājumu darba autore vēlējas noskaidrot vai skolniecēm patika stundas, kurās varēja strādāt praktiski. Visas meitenes atdzina, ka šīs stundas ir ļoti patikušas tāpēc, ka bija iespēja brīvi izvēlēties tekstiltehniku, varēja radoši izpausties, bija iespēja strādāt patstāvīgi un bija iespēja iemācīties ko jaunu.

7.Jautājums: „Kas Tev patika stundās? Kāpēc?”

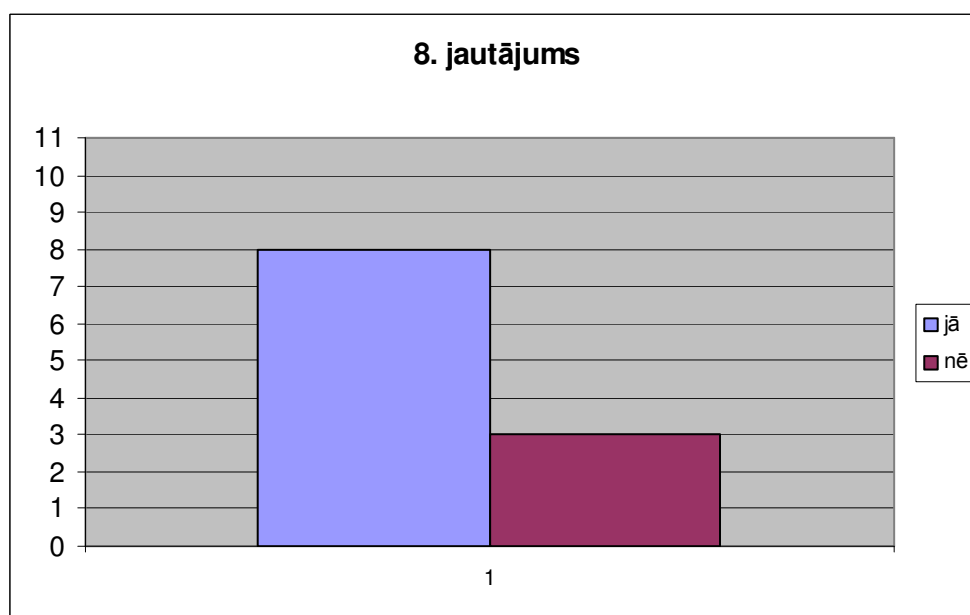
- Varēji brīvi izvēlēties tekstiltehniku
- Bija interesanti uzskates materiāli.
- Patika iespēja strādāt radoši un patstāvīgi.
- Patika iespēja strādāt grupās, pāros.

Uz 7. jautājumu; varēja atbildēt ar vairākām atbildēm. Ar šī jautājuma palīdzību tika noskaidrots, kas vis labāk patika stundās. 11 meitenēm patika, ka bija iespēja strādāt grupā, 9 meitenēm tas, ka varēja brīvi izvēlēties tehniku, 8 skolnieces atzīmēja arī to, ka patika radoši un patstāvīgi strādāt. 1 meitene bija atzīmējusi arī to, ka bija interesanti uzskates materiāli. Kā to var redzēt 4.4. attēlā.

4.4 .att.

8. Jautājums: "Vai Tev radošā uzdevuma izstrādē palīdzēja tas, ka skolotāja rādīja uzskates materiālus? Pamato atbildi."

4.5. att.

Ar 8. jautājuma palīdzību tika noskaidrots vai skolniecēm palīdzēja tas, ka skolotāja rādīja uzskates materiālus. Astoņas meitenes no 11 atbildēja, ka jā, jo bija vieglāk izveidot skici.

9. Jautājums: “Vai Tev palīdzēja tas, ka skolotāja pirms darba izstrādes sniedza instruktāžu par darba izstrādes secību? Pamato atbildi.”

Ar 9. jautājuma palīdzību tika noskaidrots vai skolniecēm palīdzēja tas, ka skolotāja pirms darba sākšanas izmantoja instruktāžu. Visas meitenes sniedza pozitīvu atbildi. Viņām palīdzēja, jo apgūstot jaunas tehnikas tas ir nepieciešams, un tas, ka bija vieglāk strādāt.

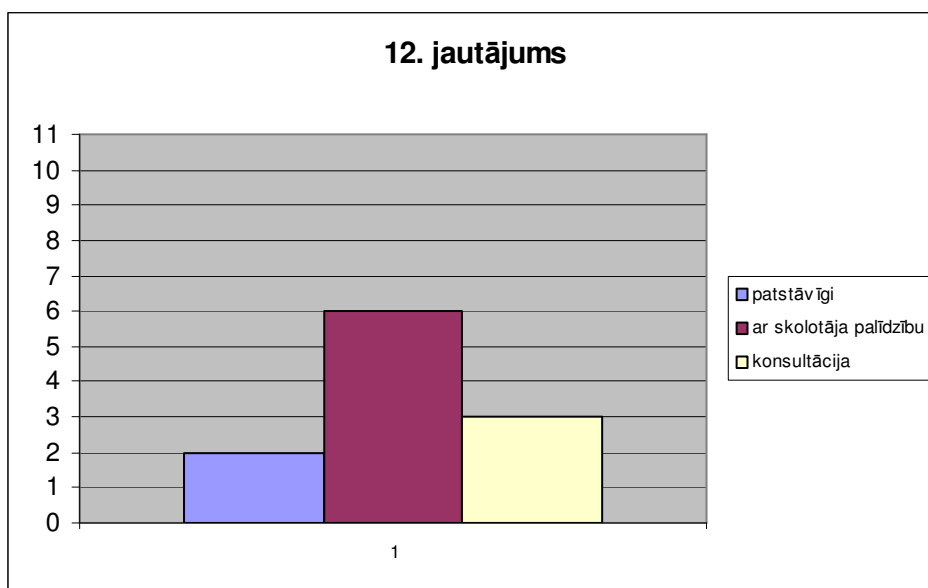
10. Jautājums: “Vai Tev palīdzēja tas, ka visus neskaidros jautājumus, kuri radās izstrādājot savu darbu, varēji pārrunāt ar skolotāju? Pamato atbildi.”

Ar 10 jautājuma palīdzību tika noskaidrots vai skolniecēm palīdzēja tas, ka visus neskaidros jautājumus varēja pārrunāt ar skolotāju. Arī uz šo jautājumu atbildot skolnieces bija vienis prāt. Pamatojot savas atbildes liela daļa meiteņu atdzina, ka bez pārrunām ar skolotāju viņas nespētu līdz galam izstrādāt savu radošo darbu.

11. Jautājums: “Vai tev patika uzdotais uzdevums? (Darināt iepirkuma somu pašas izvēlētajās tehnikās). Pamato atbildi.”

Ar 11 jautājuma palīdzību skolotāja noskaidroja vai meitenēm patika skolotājas uzdotais uzdevums, darināt somas pēc pašas izvēlētajās tehnikas. Visas skolnieces atbildot uz šo jautājumu bija vienisprātis, pamatojot ar to, ka galvenais, kas patika ir tas, ka varēja brīvi izvēlēties tehnikas, skolotāja neuzspieda nevienu tehniku.

12. Jautājums: “Savu darbu veici patstāvīgi vai ar skolotājas palīdzību?”

4.6. att.

Ar 12. jautājuma palīdzību darba autore vēlējās noskaidrot, cik skolnieces darbu veica patstāvīgi un cik skolniecēm bija skolotājas palīdzība. 2 meitenes darbu esot veikušas pilnīgi

patstāvīgi, 6 vajadzēja skolotājas palīdzību, bet 3 meitenes darbu veica daļēji konsultējoties ar skolotāju. Šo jautājumu var arī aplūkot 4.6. attēlā.

13. Jautājums: “Kādi būtu Tavi priekšlikumi turpmākajam darbam mājturības stundām?”

Ar 13 jautājuma palīdzību darba autore vēlējas noskaidrot kādi priekšlikumi skolniecēm būtu skolotājas turpmākajā darbībā. Skolnieču atbildes bija dažādas, bet bija arī vienotas. Kopumā apkopojot atbildes turpmākajā darbībā skolotājai, vajadzētu būt tikpat draudzīgai, dot tikai padomus nevis uzspiest savu viedokli, apgūstot teoriju izmantot grupu darbus, rast iespēju skolniecēm brīvi izvēlēties .Tehnikas vai arī izstrādājamo darbu.

Izpētot iegūtos rezultātus, darba autore uzskata, ka ir sasniegusi sava diplomdarba mērķi: kā 9. klasē veiksmīgāk apgūt mācību tēmu „Kombinētie tekstildarbi”. Pēc darba autores domām šai mācību tēmai ir atlasītas atbilstošas metodes tas ir – grupu darbs, pāru darbs, situācijas analīze, pārrunas, instruktažas, heuristikā un praktiskā darba metode. To norāda skolēnu sniegtās atbildes uz jautājumu par to, vai ir mainījusies viņu attieksme pret mājturību un tehnoloģiju stundām, lielākā daļa klases skolnieču atbildēja, ka jā, jo tās ir kļuvušas interesantākas, jo bija izmantots grupu darbs , darbs pāros, patika somu analizēšana, ko agrāk skolnieces nebija darījušas, praktiskais darbs, kur brīvi varēja izvēlēties tehniku. To, ka diplomdarba izvirzītais mērķis ir sasniegts norāda arī skolēnu labi paveiktie darbi .

Darba autore kolēģiem, mājturības un tehnoloģiju stundās varētu piedāvāt sekojošus ieteikumus:

- ļoti svarīgi ir dot iespēju skolniecēm teoriju apgūt pašām strādājot grupās,
- dot izvēlēties iespējas; neuzspiest savu viedokli,
- klasē uzturēt pozitīvas emocijas; būt draudzīgam,
- uz klausīt skolēnu vēlmes un ieteikumus,
- mēģināt atrast labo un skaisto, visos skolēnu darbos.

NOBEIGUMS

Katrs mācību priekšmets ir interesants, bet tā apguve ir atkarīga gan no paša skolēna, gan no skolotāja. Skolotājam ir jāmaks pasniegt savu priekšmetu interesanti, tas nozīmē izmantot dažādas mācību metodes.

Izstrādājot diplomdarba tēmu "Mācību metodes tēmas "Kombinētie tekstildarbi" apguvei mājturībā un tehnoloģijās" 9. klasē, darba autore izpētīja un apzināja dažādas mācību metodes, izvērtēja mācību procesa struktūru un mācību principus. Darba autore, izstrādājot diplomdarba teorētisko daļu, paplašināja zināšanas par mācību metodēm, to nozīmi un klasifikāciju. Kā jau zināms ar tradicionālajām mācību metodēm nepietiek, lai stundas būtu interesantas, tāpēc stundās tika iekļautas arī interaktīvās mācību metodes, kuras diplomdarba tēmas ietvaros tika izpētītas un atlasītas atbilstošākās teorētisko stundu apguvei. Interaktīvās metodes skolā ir iecienītas no skolēnu puses, jo var iemācīties arī no tā, ka skolēns ir aktīvi piedalījies mācību stundā, domājis, analizējis, sadarbojies un uzklausijs. No interaktīvo metožu piedāvātā klāsta autore izvēlējās grupu darbus, pāru darbus, un situācijas analīzi atkārtojot zināšanas par kompozīciju un krāsu mācību, bet praktiskajās nodarbībās izmantoja, praktisko darbu, instruktāžu, vārdiskās metodes un heuristisko metodi. Par metožu veiksmīgu izmantošanu liecina skolnieču atbildes un anketām.

Veidojot tematisko plānu svarīgi bija iedziļināties izglītības normatīvajos dokumentos, kā arī ņemt vērā ieteicamās mācību programmas sasniedzamos mērķus. Bija jāstudē pusaudžu vecumposma īpatnības mācību metožu un darba uzdevumu kontekstā. Lai darba process būtu veiksmīgākas autore izzināja skolēnu spējas un priekšzināšanas šajā tēmā, kā arī izveidoja vērtēšanas kritērijus, atbilstoši sasniedzamajam rezultātam un izvēlētās tēmas specifikai.

Autorei izdevās panākt to, ka mācību tēmas „Kombinētie tekstildarbi” apguves laikā skolnieces, pildot radošos darbus, izjuta prieku par darba procesu un iegūto rezultātu. Kā atzina pašas skolnieces, jauniegūtās zināšanas izmantos arī turpmāk. Autorei bija svarīgi, lai klasē būtu draudzīga atmosfēra, lai veidotos laba sadarbība ar skolēniem, starp skolēniem, lai ieguvēji būtu gan skolēni gūstot jaunas zināšanas un prasmes, gan skolotāja gūstot gandarījumu par paveikto.

Pēc darba praktiskās pārbaudes Rīgas Imantas vidusskolā 9. klasē radās secinājumi: mājturības stundās ir nepieciešams pielietot dažādas mācību metodes, proti, teorētisko zināšanu apguvei izmantot grupu un pāru darbus, kuru laikā skolnieces aktīvi piedalās darba procesā un kā pašas atzina labprāt apgūtu tādā veidā teorētiskās zināšanas. Nepieciešams sagatavot interesantus uzdevumus, tā skolēniem radot interesi par mācību priekšmeta apguvi.

Pēc autores domām skolēnu gala rezultātu ir svarīgi novērtēt ar atzīmi, vai izteikt mutisku vērtējumu, uzslavēt par paveikto, - tas stimulē skolēnu uz veicamā darba sekmīgāku izpildi.

Darba autore ir gandarīta par paveikto un par skolēnu darba rezultātiem.

Diplomdarbam izvirzītie uzdevumi ir izpildīti un mērķis sasniegts.

AVOTU SARAKSTS

1. **Albrehta Dz.** *Didaktika*. - Rīga: Raka, 2001. 168 lpp.
2. **Albrehta Dz.** *Pētīšanas metodes pedagogijā*. - R.: Mācību grāmata, 1998. - 104 lpp.
3. **Briede B., Doils M., Makintaire H., Ransdens Dž., Šilda I.** *Mācību metodes*. - Jelgava.: LU, 1999. - 68 lpp.
4. **Briška I.** *Kompozīcija*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007- 53. lpp.
5. **Cushing. Steve** *Textiles texnology, Desing in the making.*, Harlan: – 2000- 380 lpp.
6. **Eriksons E.** *Identitāte*: no angļu val.tulk. S. Rirdance. -R.: Jumava, 1998. - 272 lpp.
7. **Fjelds S. E.** *No parlamenta līdz klasei*.- Rīgas pilsētas skolu valde, 1988. – 263 lpp.
8. **Gandertone L.** *Lielā rokdarbu grāmata*. - R.: Zvaigzne ABC, 1999. -256 lpp.
9. *Izglītības stratēģiskā programma 1998 – 2003*. - R.: Izglītības un zinātnes ministrija, 1998. – 268 lpp.
10. **Kempbels R.** *Kā mīlēt pusaudzi?*- R.: AMNIS, 2006. -261 lpp.
11. **Komenskis J. A.** *Lielā didaktika*. - R.: Zvaigzne,1992. -218 lpp.
12. **Kopeloviča A., Žukovs. L.** *Didaktika*. - R.: Raka 2000 – 338lpp.
13. **Kruteckis V.** *Skolēnu mācīšanas un audzināšanas psiholoģija*. -R.: Zvaigzne ABC, 1978. 272 lpp.
14. **Kulakova M., Marksa M., Stare M., Villere L., Žīgurs U.** *Mājturība 7. klasei*. - R.: Zvaigzne ABC, 2006. -255 lpp.
15. **Laiviniece D.** Ieskats mācību metodēs. *Žurnāls Skolotājs*, 1999, Nr.1,
16. **Laiviniece D.** *Valodas metodikas didaktiskie jautājumi*. - R.: Raka, 2000. -152 lpp.
30. – 39. lpp.
17. **Lieģeniece D.** *Ievads andragoģijā*. - R.: Raka, 2002. -183 lpp.
18. **Magēle B.** *Krāsa + Forma = Stils*. - R.: Jumava, 2006. -135 lpp.
19. **Nadžina V.** *Mājturība. Etnogrāfiskie izšuvumi. Kompozīcija*.- R.: Zvaigzne ABC, 1997. -125 lpp.
20. *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Sastādījis autoru kolektīvs **Skujiņas, V.** vadībā. - R.: Zvaigzne ABC, 2000. 248 lpp.
21. **Pridāne A.** *Uzdevumi un vingrinājumi mājturībā 5.-9. klasei*. - R.: Zvaigzne ABC, 1999 – 113 lpp.
22. **Puškarevs I., Golubeva QA.** *Bērnu veselīgas attīstības veicināšana skolā*. – R.: RaKa, 20001.-88.lpp

23. **Rieksta, Dace.** *Mājturība 7. klasei* :eksperim. māc. grām. - R.: RaKa, cop. 2001.-195 lpp
24. **Rubana I. M.** *Mācīties darot.* Rīga: Raka, 2004. 262 lpp.
25. **Skatkins M.** *Vidusskolas didaktika.* – R.: Zvaigzne ABC, 1984 – 270 lpp.
26. **Šmite A.** //Lomu maiņa pārmaiņās izglītībā//Skolotājs. – 1/97. – 28 lpp.
27. **Svence G.** *Attīstības psiholoģija.* - R.: Zvaigzne ABC, 1999. 158 lpp.
28. **Vaivare B., Urdziņa M., Kokina M., Pudāne D.** *Mājturība. Tekstils. Kompozīcija.,* - R.: Zvaigzne ABC, 1998. 112 lpp.
29. **Volāne E.** žurnāls skolotājs 6/97 *Rokdarbi kā vērtību veidošanas līdzeklis.*
30. **Vucenlīdzāns P.** *Darbmācības pasniegšanas teorija un metodika.* - R.: Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija LU pedagoģijas fakultāte darbmācības katedra, 1994. 147 lpp.
31. **Zelmenis V.** *Pedagoģijas pamati.* - R.: Raka, 2000. 291 lpp.
32. **Zvīne M.** žurnāls skolotājs 4(64)2007 *Iespējas skolēnu radošuma veicināšanai.* 108lpp.
33. **Žigurs U.** žurnāls skolotājs 1(67)2008 *Mājturības un tehniskā grafika, mācību procesā.*
34. **Žukovs L.** *Ievads pedagoģijā.* - R.: Raka, 234 lpp
35. Ministru kabineta 2006. gada 19. decembra *Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem.* Ministru kabineta 2006. gada 19. decembra noteikumiem Nr.1027 Mājturības un tehnoloģijas programmas paraugs 5. – 9. klasei. - R.: IZM ISEC [atsauce 20.05.2008.]. pieejams: <http://www.isec.gov.lv>
36. Ministru kabineta 2006. gada 19. decembra Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem 18. pielikums Ministru kabineta 2006. gada 19. decembra noteikumiem Nr.1027 “Mājturības un tehnoloģijas. Mācību priekšmeta standarts 1. – 9. klasei.” Grozījumi: MK 15.05.2007. not. nr.329 (L. V., 24. maijs, nr.83); MK 03.03.2008. not. nr.141 (L. V., 05.03.2008, nr.36). - R.: IZM ISEC [atsauce15.05.2008.]. Pieejams: <http://www.isec.gov.lv>
37. Izglītības likums. Rīga: Latvijas Republika Saeima, likums pieņemts 29.10.1998 [atsauce 14.01.2007].
- Pieejams: <http://isec.gov.lv/normdok/izglik.ht>

Anketa Nr.1

Lūdzu atbildi uz jautājumiem. Tavas atbildes man palīdzēs sagatavoties mācību tēmas "Kombinētie tekstildarbi" sagatavošanai un apguvei mājturības stundās.

1.Pēc tavām domām: ko sevī ietver vārds „tekstils”:

- audumus,
- dzijas,
- diegus,
- auklas,
- virves,
- aušanu,
- pīšanu,
- adīšana, tamborēšana,
- šūšana ,
- izšūšanu,
- apdruku,
- cits variants.....

2. Ko Tu saproti ar frāzi „Kombinētie tekstildarbi”:

- dažādu audumu sakombinēšanu un sašūšanu,
- dažādu dziju saadījumu vienā darbā,
- adīšana un tamborēšana apvienota vienā darbā,
- šūšana un izšūšana apvienota vienā darbā,
- šūšana un aplikācija apvienota vienā darbā,
- šūšana un apdruka apvienota vienā darbā,
- adīšana un izšūšana apvienota vienā darbā,
- cits variants.....

3. Kuras tekstiltehnikas Tev vislabāk patīk (padodas):

- pīšana,
- aušana,
- adīšana,
- tamborēšana,
- šūšana,
- izšūšana,
- aplikācija,
- apdruka,
- apgleznošana,
- cits variants.....

4. Kādas tekstiltehnikas Tu vēl vēlētos apgūt?

.....

5. Kādas divas tekstiltehnikas Tu izmantosi veidojot savu radošo darbu?

.....

Paldies par atbildēm!

Somas pagatavošana (secība)

Piegrieztne.

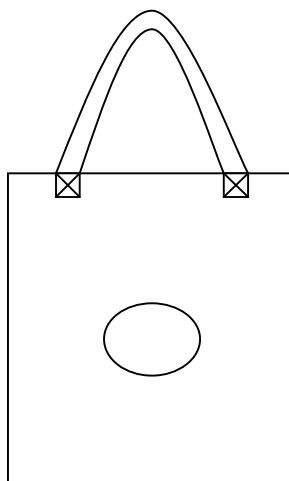
Izstrādes secība.

Uzsākot darbiņu nomazgā rokas,

jo tas ir pirmais solis uz darba kvalitātes paaugstināšanu!

Darbam nepieciešams;

- audums (atkarībā no somas izmēra)
- audums aplikācijai (rotājumam materiāli)
- stīvdrebe (auduma cietināšanai, ja tas ir par plānu)
- oderes audums (ja nepieciešams)
- furnitūra (rāvējslēdzējs, pogas, aukla u.c.)

Darba secība:

1. Uz papīra uzzīmē piegrieztņi (uz piegrieztnes atzīmē aplikācijas vietu) patiesā lielumā un izgriež.
2. Pagatavoto piegrieztņi ar kniepatatām piesprauž pie auduma kreisās puses
3. Ar krītiņu (ziepīti) uz auduma apvelc piegrieztnes kontūru (ievērojot vīļu uzlaidi 0,8-1,0 cm)
4. Izgriez pamat detaļu un lencīti. Atzīmē uz pamat detaļas rotājuma (aplikācijas) vietu.
5. Uz pamat detaļas izveido rotājumu (aplikāciju, izšuvumu, apdrukā u.c.)
6. Tad darbu pārloka uz pusēm tā, lai labās puses būtu kopā. (Rotājums iekšpusē)
7. Abas sānu malas sadiedz, tad sašuj ar šujmašīnu.
8. Nogriez stūrīšus un somiņu izvelk uz labo pusi.
9. Somiņas augšējo malu:
10. Atloka 2.0-5.0 cm uz iekšpusi, sadiedz, nogludina un nošuj ar dekoratīvo šuvi
11. Sašuj lencītes.
12. Pie somiņas augšējās malas piediedz lencītes un sagatavotu auduma strēmelīti vai oderes audumu (ar labajām pusēm kopā), piediedz, sašuj ar sašuvumvīli.

Ja soma ir adīta vai tamborēta, tad vispirms (uzada, uztamborē) izveido pamat detaļas pēc piegrieztnes lieluma. Tad uz pamat detaļām izveido rotājumu (izšuj). Tad sastiprina sānu malas un pieada lencītes.

Skolnieču radošie darbi

3.1. att.

3.2. att.

3.3. att.

3.4. att.

3.5. att.

3.6. att.

3.7. att.

3.8. att.

Anketa Nr.2

Ar šīs anketas palīdzību vēlos uzzināt Tavas domas par mūsu kopīgajām stundām mājturībā un tehnoloģijās.

1. Vai ir mainījies Tava attieksme pret mājturības stundām? Pamato savu atbildi.

- Jā
- Nē

.....
.....

2. Vai Tev patika pirmā stunda, kurā lasījāt tekstu par tekstilu, krāsām, kompozīciju (darbs pāros)(pārrunas)? Pamato savu atbildi.

- Jā
- Nē

.....
.....

3. Vai Tev patika otrā stunda, kurā pētījāt somas(darbs grupās)(pārrunas)? Stundas tēma- „Kombinētie tekstildarbi”. Pamato savu atbildi.

- Jā
- Nē

.....
.....

4. Vai Tev patika stundas, kurās veidojāt skices somām(individuālais darbs)?

- Jā
- Nē

.....
.....

5. Vai Tev patika stunda, kurā veidojāt piegrieztnes somām? Izstrādājāt somu plānu pēc, kura pagatavojāt somas?(skolotājas sniegtā instruktāža pirms piegrieztņu pagatavošanas) Pamato savu atbildi.

- Jā
- Nē

.....
.....

6. Vai Tev patika stundas, kurās veidojāt radošo darbu (somas)? (praktiskais darbs) Pamato savu atbildi.

.....
.....

7. Kas Tev patika stundās? Kāpēc?

- Varēji brīvi izvēlēties tekstiltehniku,
- Bija interesanti uzskates materiāli,
- Patika iespēja strādāt radoši un patstāvīgi,
- Patika iespēja strādāt grupās, pāros.

.....
.....

8. Vai Tev radošā uzdevuma izstrādē palīdzēja tas, ka skolotāja rādīja uzskates materiālus? Pamato atbildi.

- Jā
- Nē

.....
.....

9. Vai Tev palīdzēja tas, ka skolotāja pirms darba izstrādes sniedza instruktāžu par darba izstrādes secību? Pamato atbildi.

.....
.....

10. Vai Tev palīdzēja tas, ka visus neskaidros jautājumus, kuri radās izstrādājot savu darbu, varēji pārrunāt ar skolotāju? Pamato atbildi.

.....
.....

11. Vai tev patika uzdotais uzdevums? (Darināt iepirkuma somu pašas izvēlētajās tehnikās).
Pamato atbildi.

.....
.....

12. Savu darbu veici patstāvīgi vai ar skolotājas palīdzību?

.....
.....

13. Kādi būtu Tavi priekšlikumi turpmākajam darbam mājturības stundām?

.....
.....

Paldies!

